

เพศสภาพและการชดใช้ในจังหวัดชายแดนใต้ประเทศไทย

31 ธันวาคม 2565

สนับสนุนโดย
มูลนิธิผสานวัฒนธรรม

เพศสภาพและการชดใช้ในจังหวัดชายแดนใต้ประเทศไทย

บรรณาธิการ : อัญชนา หีมมิหน๊ะ
จัดทำโดย : กลุ่มด้วยใจ
สนับสนุนโดย : มูลนิธิผสานวัฒนธรรม
พิสูจน์อักษร : อัญชนา หีมมิหน๊ะ
ช่างภาพ/ภาพประกอบ : แวอัสมีร์ แวมะนอ
ออกแบบปกและจัดรูปเล่ม : อัสมะห์ โวะ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญแผนภูมิ

สารบัญภาพ

อภิธานศัพท์

AJAR	Asia Justice and Rights
CRCF	Cross Cultural Foundation
ICRC	International Committee of the Red Cross
Civic Women	เครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมชายแดนใต้
HAP	องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี
NGO	Non-Governmental Organization
Nusantara	มูลนิธินูซันตาราเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา
PERWANI	Patani United Liberation Organization
กยต	คณะกรรมการนโยบายและอำนวยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้
ศอ.บต.	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทสรุปผู้บริหาร

หลังจากการลงนามในสนธิสัญญาแองโกล-สยามในปี พ.ศ. 2452 ระหว่างรัฐบาลอังกฤษกับประเทศสยามทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างผู้คนในปาตานีออกจากกันส่วนหนึ่งไปรวมกับประเทศมาเลเซียและอีกส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย การรวมตัวของผู้คนเพื่อต่อต้านการยึดครองของสยามจึงเกิดขึ้น จนกระทั่งในปี 2547 การก่อความไม่สงบได้ก่อเกิดขึ้นมาอย่างรุนแรง โดยมีกลุ่มต่าง ๆ โจมตีพลเรือนและกองกำลังความมั่นคงของไทยอย่างหนัก พื้นที่ปาตานีที่มีความขัดแย้งอยู่ในอาณาบริเวณจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา และบางส่วนของจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นพื้นที่ติดกับประเทศมาเลเซียมีประชากรรวมกันระหว่าง 1.8 ถึง 2 ล้านคน โดยมากกว่า 1.5 ล้านคนเป็นชาติพันธุ์มาเลย์ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมสุหนี่ ภาษาของพวกเขาเป็นภาษามาเลย์ที่หลากหลายในตระกูลภาษามาเลย์-โปลินีเซียน และมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับบาฮาซามลายูและบาฮาซาอินโดนีเซีย พวกเขาเป็นหนึ่งในภูมิภาคที่ยากจนที่สุดของประเทศ

จากงานวิจัยและบทความต่าง ๆ นำเสนอสมมติฐานของความขัดแย้งว่าสาเหตุของความขัดแย้งที่ปาตานีหรือจังหวัดชายแดนใต้ประเทศไทยมีดังนี้ ประวัติศาสตร์ความเป็นเอกราช ความแตกต่างทางด้านศาสนา ภาษาและชาติพันธ์ นโยบายและการปกครองจากส่วนกลางและการบังคับใช้กฎหมายพิเศษความรุนแรงที่มีมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ มกราคม 2547 จนถึง พฤศจิกายน 2564 ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวน 7,314 คนและได้รับบาดเจ็บจำนวน 13,584 คน

สำหรับความรุนแรงทางเพศภายใต้บริบทของความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนใต้หมายถึงการกระทำที่เป็นอันตรายซึ่งมุ่งเป้าไปที่บุคคลตามเพศของพวกเขา มีรากฐานมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ การใช้อำนาจโดยมิชอบ และบรรทัดฐานที่เป็นอันตราย หากพิจารณาถึงความรุนแรงทางเพศที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งหมายรวมถึงการข่มขืน การเป็นทาสทางเพศ การบังคับค้าประเวณี การบังคับตั้งครรภ์ การบังคับทำแท้ง การบังคับทำหมัน การบังคับสมรส และรูปแบบอื่นใดของความรุนแรงทางเพศที่เทียบได้กับผู้หญิง ผู้ชาย เด็กหญิงหรือเด็กชาย ที่เชื่อมโยงโดยตรงหรือโดยอ้อมกับความขัดแย้ง ความเชื่อมโยงดังกล่าวอาจปรากฏชัดในภูมิหลังของผู้กระทำความผิด ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับรัฐหรือกลุ่มติดอาวุธที่ไม่ใช่ของรัฐ ซึ่งรวมถึงหน่วยงานก่อการร้าย ภูมิหลังของเหยื่อ ซึ่งมักจะเป็นสมาชิกของกลุ่มชนกลุ่มน้อยทางการเมือง ชาติพันธุ์ หรือศาสนา หรือเป้าหมายบนพื้นฐานของรสนิยมทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นจริงหรือที่รับรู้ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการพลัดถิ่นหรือการค้ามนุษย์ และ/หรือการละเมิดข้อตกลงหยุดยิง คำนี้ยังหมายความรวมถึงการค้ามนุษย์เพื่อจุดประสงค์ในการใช้ความรุนแรงทางเพศหรือการแสวงประโยชน์เมื่อกระทำการในสถานการณ์ความขัดแย้ง

ในจังหวัดชายแดนใต้ผู้หญิงและเด็กหญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทางตรงตั้งแต่ปี 2547-2564 มีเสียชีวิตจำนวน 655 คนและได้รับบาดเจ็บจำนวน 2,474 คน โดยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 สำหรับการละเมิดต่อผู้หญิงโดยเจ้าหน้าที่รัฐพบว่าผู้หญิงต้องเผชิญกับการปิดล้อมตรวจค้นในกรณีที่มีบุคคลในครอบครัวถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ผู้หญิงถูกควบคุมตัว ดำเนินคดี และถูกเก็บดีเอ็นเอโดยไม่ทราบเหตุผล จากการรวบรวมของกลุ่มด้วยใจตั้งแต่ปี 2556 - 2564 พบว่าผู้หญิงถูกบังคับเก็บดีเอ็นเอ จำนวน 18 คน

ผู้หญิงถูกควบคุมตัวและสอบสวนจำนวน 27 คนและถูกดำเนินคดีจำนวน 4 คน และพบว่ามีเด็กหญิงถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเจ้าหน้าที่ทหาร 1 คน ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลให้ผู้หญิงต้องเผชิญกับความยากลำบากหลายด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจเพราะการสูญเสียบุคคลในครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม

ในการศึกษานี้เราได้สัมภาษณ์ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบประเภทต่าง ๆ และองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานประเด็นผู้หญิงและการรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เกี่ยวกับเพศสภาพในพื้นที่ขัดแย้ง และการเล่าเรื่องผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบผ่านภาพถ่าย

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการชดใช้ตามโครงสร้างทางเพศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากมุมมองของสตรีที่รอดชีวิตจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเพื่อสนับสนุนการพัฒนาโปรแกรมและนโยบายการชดใช้ที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของผู้รอดชีวิตสตรีในเรื่องความยุติธรรมและการชดใช้

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ให้การชดใช้เยียวยาที่เหมาะสมต่อเพศสภาพโดยเฉพาะผู้หญิง โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความขัดแย้งและสถานการณ์ความไม่สงบส่งผลกระทบต่อผู้หญิงต้องตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงและกฎหมาย แต่การชดใช้เยียวยากลับขาดมุมมองและการมีส่วนร่วมของผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นหญิง และการชดใช้เยียวยาส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบเนื่องจากความไม่เข้าใจประเภทของผู้ได้รับผลกระทบและรูปแบบการชดใช้เยียวยาที่แตกต่างกัน ผู้หญิงหลายคนเข้าไม่ถึงการชดใช้เยียวยาเพราะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะ

1. การลดการตีตราผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในชุมชน
2. ควรมีการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและองค์กรภาคประชาชน
3. การตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบ
4. การจัดทำฐานข้อมูลและการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการแสวงหาความยุติธรรมและการเข้าถึงการชดใช้เยียวยา
5. การออกแบบโปรแกรมการชดใช้เยียวยาที่ละเอียดอ่อนทางเพศและการร่างกฎหมายที่ตอบสนองต่อเพศสภาพ
6. การขับเคลื่อนร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้มีอำนาจตัดสินใจนำกลไกทางกฎหมายมาใช้เพื่อดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ ผู้หญิงได้รับการชดใช้เยียวยาอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

I. บริบท

ที่มาของความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนใต้

ปาตานีเป็นชื่อที่มักใช้เพื่ออ้างถึงภูมิภาคทางใต้สุดของประเทศไทยตามแนวชายแดนกับมาเลเซีย ชื่อนี้มาจากอดีตสุลต่านปาตานีซึ่งก่อตั้งในปี พ.ศ. 1390[1] และผนวกรวมกับสยาม (ชื่อตามประวัติศาสตร์ของประเทศไทย) ในปี พ.ศ. 2445 หลังจากการลงนามในสนธิสัญญาแองโกล-สยามในปี พ.ศ. 2452 ระหว่างรัฐบาลอังกฤษกับประเทศสยามทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างผู้คนในพื้นที่ออกจากกันส่วนหนึ่งไปรวมกับประเทศมาเลเซียและอีกส่วนหนึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย การรวมตัวของผู้คนเพื่อต่อต้านการยึดครองของสยามจึงเกิดขึ้นประกอบกับนโยบายชาตินิยมทำให้ผู้คนในพื้นที่ไม่ได้รับสิทธิ์ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษา ศาสนาทำให้ในช่วงกลาง พ.ศ. 2493 เกิดการลุกขึ้นมาเรียกร้องทางการเมืองของผู้รู้ศาสนาในสมัยนั้น แต่ต่อมาเกิดการอุ้มหายฮัจยีสุหรงใน พ.ศ. 2497 [2] ทำให้การก่อความไม่สงบ

---

[1] Islamic Human Rights Commission , A Brief Introduction to the Malay Kingdom of Patani สืบค้นได้ที่ https://www.ihrc.org.uk/publications/reports/-6750a-brief-introduction-to-the-malay-kingdom-of-patani1-/ สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2565

[2] Human Right Watch , "It Was Like Suddenly My Son No Longer Existed" Enforced Disappearances in Thailand's Southern Border Provinces สืบค้นได้ที่ https://www.hrw.org/reports/2007/thailand0307/index.htm สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2565

ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้ขยายตัวมากขึ้นในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2513-2523 และกลุ่มที่มีอิทธิพลสูงในห้วงเวลานั้นคือขบวนการ PULO (Patani United Liberation Organisation) ต่อมาความรุนแรงได้บรรเทาลงอย่างมาก และผู้นำของผู้ก่อความไม่สงบหลายคนได้ยุติการต่อสู้ด้วยอาวุธภายใต้โครงการนิรโทษกรรม เป็นผลให้ในช่วงพ.ศ. 2533[3] ภูมิภาคนี้ค่อนข้างมีเสถียรภาพแม้ว่าจะไม่ได้ปราศจากความขัดแย้งโดยสิ้นเชิงก็ตาม จนกระทั่งในปี 2547 การก่อความไม่สงบได้ก่อเกิดขึ้นมาอย่างรุนแรง โดยมีกลุ่มต่างๆ โจมตีพลเรือนและกองกำลังความมั่นคงของไทยอย่างหนัก พื้นที่ปาตานี ที่มีความขัดแย้งอยู่ในอาณาบริเวณจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา และบางส่วนของจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นพื้นที่ติดกับประเทศมาเลเซีย มีประชากรรวมกันระหว่าง 1.8 ถึง 2 ล้านคน โดยมากกว่า 1.5 ล้านคนเป็นชาติพันธุ์มาเลย์ส่วนใหญ่เป็น ชาวมุสลิมสุหนี่ ภาษาของพวกเขาเป็นภาษามาเลย์ที่หลากหลายในตระกูลภาษามาเลย์-โปลินีเซียน และมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับบาฮาซามลายูและบาฮาซาอินโดนีเซีย พวกเขาเป็นหนึ่งในภูมิภาคที่ยากจนที่สุดของประเทศ[4]

สาเหตุของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งได้เริ่มขึ้นอย่างเด่นชัดในปี พ.ศ. 2452 เมื่อสนธิสัญญาระหว่างกรุงเทพฯและอังกฤษได้แบ่งปาตานีอย่างเป็นทางการให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย จากงานวิจัยและบทความต่างๆ นำเสนอสมมติฐานของความขัดแย้งว่าสาเหตุของความขัดแย้งที่ปาตานีหรือจังหวัดชายแดนใต้ประเทศไทยมีดังนี้[5]

[3] International Crisis Group , Southern Thailand: Insurgency, Not Jihad สืบค้นได้ที่ https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/thailand/southern-thailand-insurgency-not-jihad สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2565

[4] Cambridge University Press (2016) , Religion and Nationalism in Southeast Asia สืบค้นได้ที่ https://doi.org/10.1017/CBO9781316711811.006 หน้า 99 - 134

[5] Paul Chambers และคณะ (2019) Introduction: Conflict in the Deep South of Thailand: Never-ending Stalemate? สืบค้นได้ที่ https://peaceresourcecollaborative.org/

1. ในอดีตที่ผ่านมาจากความเป็นรัฐปาตานีที่มีการปกครองโดยสุลต่านมาอย่างยาวนานตั้งแต่ทศวรรษที่ 15 และมีการปกครองโดยสยามเป็นบางช่วงเวลาแต่ต่อมาจากสนธิสัญญาแองโกล - สยาม ในปี 2452 จึงเป็นเหตุให้เกิด การแบ่งแยกพื้นที่ปาตานีบางส่วนให้กับมาเลเซียและพื้นที่ปาตานีบางส่วนให้กับสยาม และก่อเกิดกลุ่มต่อต้านรัฐบาลสยามในเวลาต่อมา

2. ชาวปาตานีมีเชื้อชาติมาเลย์ ใช้ภาษามลายูและนับถือศาสนาอิสลามซึ่งแตกต่างจากคนไทยซึ่งมีเชื้อชาติไทยใช้ภาษาไทยและนับถือศาสนาพุทธ ด้วยเหตุนี้จึงมีความพยายามจากไทยในการเปลี่ยนแปลงปาตานีให้โอบรับความเป็นไทยทั้งจากการใช้นโยบายและกฎหมายไม่ว่าจะเป็นนโยบายการศึกษาและการยกเลิกกฎหมายชารีอะห์

3. การปกครองแบบรวมศูนย์ทำให้การบริหารจัดการพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ในอดีตไม่สอดคล้องกับพื้นที่และเจ้าหน้าที่ไม่มีความเข้าใจอัตลักษณ์ วัฒนธรรมและภาษาจนนำไปสู่ความรู้สึกคับข้องใจและถูกเลือกปฏิบัติ

4. การบังคับใช้กฎหมายพิเศษคือกฎอัยการศึก พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินและพระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะการบังคับให้บุคคลสูญหายและการทรมานส่งผลให้ประชาชนมีความคับข้องใจ

---

wp-content/uploads/2020/02/Introduction-Conflict-in-the-Deep-South-of-Thailand-Neverending-Stal.pdf สืบค้น เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2564

จากสาเหตุข้างต้นทำให้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนและส่งผลให้เกิดความรุนแรงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ มกราคม 2547 จนถึง พฤศจิกายน 2564 ความรุนแรงส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวน 7,314 คนและได้รับบาดเจ็บจำนวน 13,584 คน

ความรุนแรงทางเพศภายใต้บริบทของความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนใต้

ความรุนแรงทางเพศหมายถึงการกระทำที่เป็นอันตรายซึ่งมุ่งเป้าไปที่บุคคลตามเพศของพวกเขา มีรากฐานมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ การใช้อำนาจโดยมิชอบ และบรรทัดฐานที่เป็นอันตราย หากพิจารณาถึงความรุนแรงทางเพศที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง[6] หมายรวมถึงการข่มขืน การเป็นทาสทางเพศ การบังคับค้าประเวณี การบังคับตั้งครรภ์ การบังคับทำแท้ง การบังคับทำหมัน การบังคับสมรส และรูปแบบอื่นใดของความรุนแรงทางเพศที่เทียบได้กับผู้หญิง ผู้ชาย เด็กหญิงหรือเด็กชาย ที่เชื่อมโยงโดยตรงหรือโดยอ้อมกับความขัดแย้ง ความเชื่อมโยงดังกล่าวอาจปรากฏชัดในภูมิหลังของผู้กระทำความผิด ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับรัฐหรือกลุ่มติดอาวุธที่ไม่ใช่ของรัฐ ซึ่งรวมถึงหน่วยงานก่อการร้าย ภูมิหลังของเหยื่อ ซึ่งมักจะเป็นสมาชิกของกลุ่มชนกลุ่มน้อยทางการเมือง ชาติพันธุ์ หรือศาสนา หรือเป้าหมายบนพื้นฐานของรสนิยมทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่เกิดขึ้นจริงหรือที่รับรู้ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการพลัดถิ่นหรือการค้ามนุษย์ และ/หรือการละเมิดข้อตกลงหยุดยิง คำนี้ยังหมายความรวมถึงการค้ามนุษย์เพื่อจุดประสงค์ในการใช้ความรุนแรงทางเพศหรือการแสวงประโยชน์ เมื่อกระทำการในสถานการณ์ความขัดแย้ง

ในจังหวัดชายแดนใต้ผู้หญิงและเด็กหญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทางตรงตั้งแต่ปี 2547-2564 มีเสียชีวิตจำนวน 655 คน และได้รับบาดเจ็บจำนวน 2,474 คน[7] โดยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2560 สำหรับการละเมิดต่อผู้หญิงโดยเจ้าหน้าที่รัฐพบว่าผู้หญิงต้องเผชิญกับการปิดล้อมตรวจค้นในกรณีที่มีบุคคลในครอบครัวถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ผู้หญิงถูกควบคุมตัว ดำเนินคดี และถูกเก็บดีเอ็นเอ

---

[6] United Nations Peacekeeping สืบค้นได้ที่ https://peacekeeping.un.org/en/conflict-related-sexual-violence สืบค้นเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2564

[7] ข้อมูลจากสถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันสันติศึกษา

โดยไม่ทราบเหตุผล จากการรวบรวมของกลุ่มด้วยใจตั้งแต่ปี 2556 - 2564 พบว่าผู้หญิงถูกบังคับเก็บดีเอ็นเอ จำนวน 18 คน ผู้หญิงถูกควบคุมตัวและสอบสวนจำนวน 27 คนและถูกดำเนินคดีจำนวน 4 คน[8] และพบว่ามีเด็กหญิงถูกล่วงละเมิดทางเพศโดยเจ้าหน้าที่ทหาร 1 คน[9] ผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลให้ผู้หญิงต้องเผชิญกับความยากลำบากหลายด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจเพราะการสูญเสียบุคคลในครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม

"เกิดเหตุการณ์ระเบิดทหารพรานที่ดอนนาทางไปบางชัน หลังจากเกิดเหตุการณ์ได้ 2-3 วัน เจ้าหน้าที่ก็มาเอาเขาไปที่ ฉก 43 อยู่ที่นั้น 30 กว่าวันก็ได้รับการปล่อยตัว แต่หลังจากนั้น 4 วัน วันที่ 5 เจ้าหน้าที่ก็พาไปที่ค่ายอิงคยุทธบริหาร ช่วงนั้นเรามีผึ้งชันโรงเยอะก็ใช้เงินที่ขายได้มาใช้จ่ายเพราะเราไม่ได้ทำงานอะไร เราไปเยี่ยมเขาทุกวันไปกับมอเตอร์ไซด์"[10]

"เราต้องการการดูแลสภาพจิตใจให้เราไปต่อได้และเรื่องอาชีพที่ยั่งยืนมีรายได้ที่มั่นคงเพราะเราอายุเยอะแล้วถ้าเป็นคนหนุ่มสาวก็สามารถไปหางานได้"[11]

"มีคำพูดที่ไม่เหมาะสม จากชุมชน ชาวบ้านมากระแหนะกระแหน บอกว่าสามีอยู่ในคุกไม่มีวันได้ออกมาหรอก เลี้ยงลูกคนเดียวไป ชาวบ้านบอกให้หย่ากับสามีส่วนมากผู้หญิงที่พูดแบบนี้แต่เราไม่เคยคิดเลย บางทีผู้หญิงก็พูดว่ามีเงินซื้อของให้ลูกเหรอไม่มีสามีแบบนี้ อยู่เป็นโสดนาน ๆ ทำไม ชาวบ้านจะกระแหนะกระแหนและพูดจาไม่ดีมากกว่าให้กำลังใจ"[12]

"ความต้องการในตอนนั้นคือการดูแลลูกทั้งค่าเลี้ยงดูและการศึกษา ถ้ามองย้อนไปมันจำเป็นที่จะต้องรับการดูแลของรัฐแต่ด้วยคำสั่งเสียของสามีเลยไม่ได้รับ ช่วงเวลานั้นก็ต้องดิ้นรนด้วยตนเองกับพี่สาว"[13]

---

[8] กลุ่มด้วยใจ

[9] BBC News ไทย ชาวบ้านหนองจิก ปัตตานี ขอความโปร่งใสกรณีทหารพรานล่วงละเมิดเด็ก ป.6 สืบค้นออนไลน์ได้ที่ https://www.bbc.com/thai/thailand-45979160 สืบค้นล่าสุดเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2564

[10] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2564

[11] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2564

[12] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564

[13] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564

II. วิธีการศึกษา

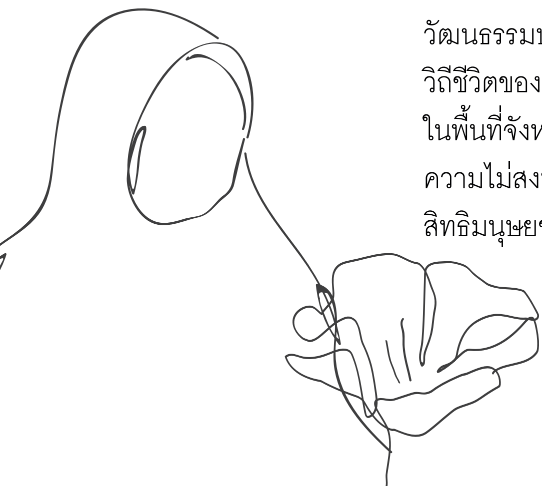
จุดมุ่งหมายของโครงการนี้คือการตรวจสอบรูปแบบการชดใช้ให้กับผู้หญิงที่รอดชีวิตจากการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนใต้ที่มีความขัดแย้งมากว่า 18 ปี เพื่อให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมและเข้าถึงกระบวนการชดใช้เยียยาอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการชดใช้ตามโครงสร้างทางเพศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากมุมมองของสตรีที่รอดชีวิตจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน

2. เพื่อสนับสนุนการพัฒนาโปรแกรมและนโยบายการชดใช้ที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของผู้รอดชีวิตสตรีในเรื่องความยุติธรรมและการชดใช้

วิธีการศึกษา

โครงการนี้เป็นความร่วมมือระหว่าง Asia Justice and Rights (AJAR) ซึ่งทำงานเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบและการเคารพสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก มูลนิธิผสานวัฒนธรรม (Cross Cultural Foundation) ดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมสิทธิทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายเพื่อกำหนดวิถีชีวิตของตนเองและกลุ่มด้วยใจซึ่งเป็นองค์กร สิทธิมนุษยชนที่ทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้และผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบ จากสถานการณ์ความไม่สงบจำนวน 20 คน โดยมีความแตกต่างของประเภทการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการเป็นผู้รอดชีวิตโดยตรงและผู้สูญเสีย

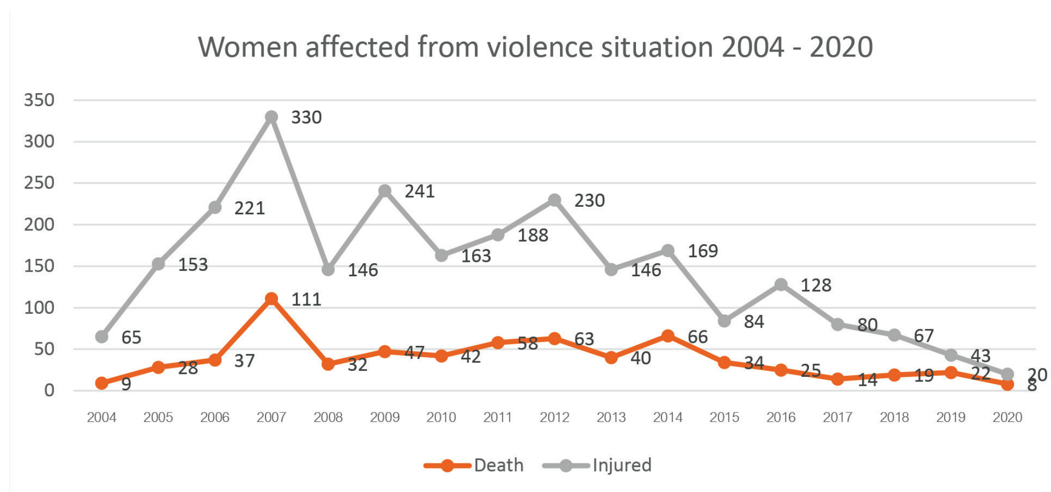
ข้อมูลปฐมภูมิ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้หญิงและเด็กหญิง ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

ปี	เสียชีวิต	บาดเจ็บ
2547	9	65
2548	28	153
2549	37	221
2550	111	330
2551	32	146
2552	47	241
2553	42	163
2554	58	188
2555	63	230
2556	40	146
2557	66	169
2558	34	84
2559	25	128
2560	14	80
2561	19	67
2562	22	43
2563	8	20
รวม	655	2,474

ที่มา: สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันสันติศึกษา

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ระหว่างปี พ.ศ. 2547-2564

ที่มา: สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันสันติศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบไปด้วยผู้หญิงภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเด็ก สตรีและการเยียวยา จำนวน 4 คน ผู้หญิงได้รับผลกระทบจากกองกำลังติดอาวุธจำนวน 5 คน ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายจำนวน 15 คน โดยเป็นผู้หญิงในครอบครัวสูญหายจำนวน 2 คน ผู้หญิงในครอบครัวคดีความมั่นคงจำนวน 2 คน .ผู้หญิงถูกควบคุมตัวจำนวน 3 คน ผู้หญิงถูกคุมขัง 2 คน ผู้หญิงถูกคุกคามจำนวน 3 คน และผู้หญิงในครอบครัวที่ถูกซ้อมทรมานจำนวน 3 คน ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Photo PAR) การถ่ายภาพแบบมีส่วนร่วม โดยพวกเขาได้พัฒนาเรื่องราวโดยรวมของความขัดแย้งด้วยอาวุธ ผลกระทบของความขัดแย้งต่อผู้หญิง

ข้อมูลทุติยภูมิ

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิอีกชุดหนึ่งเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการชดใช้เยียวยาในประเทศไทยและกระบวนการชดใช้เยียวยาจากระเบียบ โปรแกรมและนโยบายของรัฐบาลเฉพาะจังหวัดชายแดนใต้ตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบันเพื่อนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบข้อมูลปฐมภูมิ

ข้อจำกัดของการศึกษา

เนื่องด้วยบริบทในพื้นที่ที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและมีความขัดแย้งการพูดถึงการถูกล่วงละเมิดทางเพศภายใต้บริบทความขัดแย้งจึงเป็นเรื่องยากสำหรับผู้หญิงมุสลิมเพราะเธอจะถูกตีตราและกลายเป็นตราบาปในชีวิต ผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ประสบปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศและความรุนแรงในครอบครัวจึงเลือกที่จะเงียบทำให้ไม่มีข้อมูลเชิงสถิติและข้อมูลจากผู้เสียหายที่จะนำมาวิเคราะห์ อีกทั้งความมีอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐด้านความมั่นคงภายใต้กฎหมายพิเศษส่งผลให้ผู้หญิงไม่สามารถส่งเสียงได้[14]

---

[14] กรณีการล่งละเมิดทางเพศเด็กหญิงมีการตรวจสอบว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นจริง โดยครูประจำชั้นนักเรียนคนดังกล่าวสงสัยว่าเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่ไม่ได้มีการตรวจร่างกาย หลังจากนั้น ผบ.ร้อย ทพ.ที่ 4306 ผู้บังคับบัญชาผู้ก่อเหตุ ได้พยายามเข้าไปไกล่เกลี่ยจ่ายเงินค่าเสียหาย และต่อมา ผอ.รมน.ภาค 4 ได้สั่งลงโทษทางวินัยสั่งปลดอาสาสมัครทหารพรานคนดังกล่าวออกจากราชการ สืบค้นข้อมูลได้ที่ https://www.bbc.com/thai/thailand-45979160 สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2565

III. กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

ในกฎหมายไทยไม่มีการใช้คำว่า 'ความรุนแรงทางเพศ' ตรงๆ แต่จะมีคำว่า 'ข่มขืน-กระทำชำเรา' และ 'อนาจาร' ซึ่งอาจทำให้นิยามความหมายเป็นไปโดยแคบและการกระทำที่เข้าข่ายการคุกคามทางเพศ (sexual harassment) ซึ่งการคุกคามทางเพศมีตั้งแต่การใช้สายตา วาจา หรือการติดตาม (stalking) มักเป็นความผิดลหุโทษ โดยกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งราชอาณาจักรไทย[15] ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับเพศไว้สี่ฐานความผิดหลัก ตามมาตรา 276-287 ประกอบด้วยความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (มาตรา 276) ความผิดฐานกระทำอนาจาร (มาตรา 278-279) ความผิดฐานค้าบุคคลเพื่อความใคร่ (มาตรา 283) และความผิดฐานค้าสิ่งลามก (มาตรา 287) ในส่วนของการคุกคามทางเพศ กฎหมายไทยไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรโดยระบุไว้ในมาตรา 397 ซึ่งเป็นความผิดในหมวดลหุโทษและมีโทษไม่รุนแรงนัก ไปจนถึงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ในปีพ.ศ. 2562 มีความพยายามในการแทนที่ พ.ร.บ.ดังกล่าวด้วยพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาและคุ้มครองสถาบันครอบครัว ซึ่งสิทธิของผู้หญิงที่จะไม่ถูกทรมานและได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายไปจนถึงการเยียวยายังไม่ได้รับการพิจารณาเป็นวาระสำคัญในพ.ร.บ.ดังกล่าว[16] ทั้งนี้ในตัวบทนั้นโดยส่วนใหญ่กล่าวถึงผู้กระทำความรุนแรง การรับโทษมีเพียงการพาไปบำบัดรักษาสภาพจิตใจหรือทำทัณฑ์บนเท่านั้น หากผู้ถูกกระทำเป็นเด็กก็จะห้ามไม่ให้ผู้กระทำคุกคาม ติดตาม หรืออย่างอื่นในทำนองนั้นไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม อีกทั้งการเยียวยาต่อเหยื่อผู้ถูกกระทำก็ยังไม่สามารถได้รับการเยียวยาได้อย่างถูกต้อง[17] (ดู Index)

---

[15] ฉบับแก้ตามพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ. 2562

[16] Busayapa Srisompong, 2021, "Thailand Individual Submission to the UN Universal Periodic Review 39th Session of the Working Group: Women who are subjected to male violence in intimate relationships". https://www.sherothailand.org/post/individual-submission-to-the-un-upr-on-domestic-violence-against-women

[17] Amnesty International Thailand, 2021, "ความรุนแรงทางเพศที่ฉันต้องเผชิญ". https://www.amnesty.or.th/latest/blog/885/

การกระทำผิดโดยเจ้าหน้าที่รัฐและ/หรือบริบทความขัดกันทางอาวุธ

ตามประมวลกฎหมายอาญาดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น พบว่าไม่ได้ระบุนิยามของผู้กระทำอย่างชัดเจน เช่นในกรณีที่ผู้กระทำเป็นผู้มีบทบาทของรัฐและ/หรือในบริบทของความขัดแย้ง ในมาตรา 397 วรรคสุดท้ายระบุว่า "ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำอันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท" พูดถึงการคุกคามทางเพศโดยนายจ้างและมีนัยยะของสภาพแวดล้อมการทำงานมากกว่าที่จะระบุชี้ชัดถึงเจ้าหน้าที่รัฐหรือบริบทของความขัดกันทางอาวุธเป็นพิเศษ

ในการดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่มีคณะกรรมการ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้มูลความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสรุปสำนวนส่งให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาล ตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 หรือพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 แล้วแต่กรณี[18] ซึ่งในการดำเนินคดีอาญาทั่วไปรวมถึงกรณีความรุนแรงต่อผู้หญิงที่เกิดโดยเจ้าหน้าที่รัฐและ/หรือภายใต้บริบทความขัดกันทางอาวุธ กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่จะดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประมวลกฎหมาย

---

[18] Unyanee Vichaikul, 2017, "Legal Proceeding Against the State Officials Under PACC: A Case Study on Section 30 of Executive Measures in Anti-Corruption Act B.E. 2551 (2008)". http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Unyanee.Vic.pdf

วิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งกรณีที่เกิดขึ้นโดยผู้กระทำผิดเป็นเจ้าหน้าที่ทหารและผู้เสียหายเป็นเด็กแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจกลับใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยให้ยอมความมากกว่าที่จะปกป้องเหยื่อและดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นอกจากนี้การคุกคามผู้หญิง การควบคุมตัวและการสอบสวนผู้หญิงเจ้าหน้าที่ทหารอ้างการบังคับใช้พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548

การลอยนวลพ้นผิด

โดยทั่วไปแล้วการฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายต่อผู้ใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงมักเป็นไปโดยยากอยู่แล้ว สืบเนื่องจากปัจจัยหลายประการตั้งแต่สัดส่วนของพนักงานสอบสวนหญิงในสถานีตำรวจ การถูกตีตราซ้ำซ้อนตลอดกระบวนการยุติธรรม การลดทอนความสำคัญของคดีความรุนแรงในครอบครัวซึ่งมุ่งเน้นให้เหยื่อไกล่เกลี่ยประนีประนอมกับผู้กระทำ เหล่านี้ทำให้การเอาผิดเจ้าหน้าที่รัฐของกลุ่มติดอาวุธแทบเป็นไปไม่ได้เลย

ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศไทยมีปัญหาเชิงโครงสร้างที่เอื้อให้เกิดสภาพแวดล้อมแห่งการลอยนวลพ้นผิด การฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือระบบอุปถัมภ์ที่ฝังแน่น ฝ่ายตุลาการอ่อนแอ ไปจนถึงสมาชิกกองกำลังความมั่นคงได้รับความคุ้มครองด้วยเขตอำนาจหรือความคุ้มกันภายใต้กฎหมายพิเศษ เมื่อพิจารณาไปยังปฏิบัติการทางกฎหมายซึ่งนำไปสู่การไม่ต้องรับผิดของเจ้าหน้าที่รัฐหรือผู้มีอำนาจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงต่อประชาชนในการทั่วไป มีทั้งการตรากฎหมายนิรโทษกรรมเพื่อยกเว้นความผิดแก่ผู้กระทำความรุนแรงอย่างไร้ขอบเขต การประกาศใช้กฎหมายพิเศษที่ให้อำนาจอย่างล้นหลามแก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อสร้างความขอบธรรมกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น หรือการยอมรับผลการนิรโทษกรรมโดยสถาบันศาล ล้วนเป็นความรุนแรงอีกรูปแบบหนึ่งในฐานะความรุนแรงทางกฎหมาย

ในบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายพิเศษ 3 ฉบับ คือ พ.ร.บ. กฎอัยการศึก 2547 ซึ่งประกาศใช้ในอำเภอและจังหวัดชายแดนอยู่แต่เดิมแล้ว, พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ประกาศตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2548 และ พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 2551

การบังคับใช้กฎหมายพิเศษทั้ง 3 มีผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างกว้างขวาง รวมถึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้เกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิง ไปจนถึงการลอยนวลพ้นผิดของเจ้าหน้าที่รัฐอีกด้วย ทั้งนี้ในมาตรา 16 ของพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก และมาตรา 16 และ 17 ของ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินระบุไว้ว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้ไม่ต้องรับผิดทางแพ่ง อาญาและวินัย

กฎหมายและนโยบายที่มุ่งให้การชดใช้สำหรับผู้หญิงที่รอดชีวิตและผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้

กฎหมายและนโยบายด้านการชดเชยเยียวยาผู้เสียหายโดยทั่วไป ประกอบด้วย พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2559, พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ให้ความคุ้มครองความปลอดภัยของพยานและส่งเสริมการเข้าถึงความยุติธรรม, ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการีผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานในคดีอาญา พ.ศ.2547, พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 กระทรวงยุติธรรม

ในบริบทของผู้เสียหายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการออกระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จนถึงปัจจุบันสามฉบับ ฉบับปีพ.ศ. 2547, พ.ศ.2555 และและพ.ศ. 2564 (กำลังร่าง)

โดยทั้งหมดทั้งมวลกฎหมายและนโยบายที่ประกาศใช้มุ่งเน้นในการชดเชยเยียวยาเป็นกรณีทั่วไป ไม่ได้มีลักษณะของการชดใช้เยียยาต่อผู้หญิงที่รอดชีวิตและผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศ (Gender Based Violence) โดยเฉพาะ และในความผิดที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศมักเป็นคดีอาญาทั่วไป จึงสรุปได้ว่ากฎหมายไม่ได้มีความชัดเจนด้านนิยามผู้กระทำความรุนแรงทางเพศที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือภายใต้บริบทของการขัดกันทางอาวุธ

สถาบันหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิสตรีและแนวทางการชดเชยเยียวยาผู้หญิง

นอกจากกฎหมายระเบียบต่าง ๆ ประเทศไทยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสิทธิสตรี และพัฒนาแนวทางการชดเชยเยียวยาผู้หญิงดังต่อไปนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, สำนักงานกองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งอันที่จริงหน่วยงานเหล่านี้ให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากอาชญากรรมและทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากอาชญากรรมเป็นการทั่วไปมากกว่าที่จะทำงานด้านการชดเชยเยียวยาผู้หญิงจากความรุนแรงทางเพศโดยตรง แม้ว่าจะมีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวภายใต้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ก็ตาม

บ่อยครั้งจึงพบว่าองค์กรเอกชน องค์กรภาคประชาสังคมมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้หญิงที่รอดชีวิตและผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงทางเพศได้โดยตรงและรวดเร็วมากกว่าองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานส่งเสริมสิทธิสตรี ต่อสู้ความรุนแรงทางเพศไปจนถึงช่วยเหลือผู้หญิงให้เข้าถึงการชดเชยเยียวยา เช่น มูลนิธิปวีณาหงสกุลเพื่อเด็กและสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง มูลนิธิพิทักษ์สตรี สมาคมเพื่อการพัฒนาสิทธิมนุษยชนและสิทธิผู้หญิง บ้านพักฉุกเฉิน ไปจนถึงองค์กรเพื่อสิทธิมนุษยชนเช่น เครือข่ายผู้หญิงยุติความรุนแรงแสวงหาสันติภาพจังหวัดชายแดนใต้ เครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมชายแดนใต้ (Civic Women) คณะทำงานวาระผู้หญิงชายแดนใต้ (PAOW) กลุ่มด้วยใจ องค์กรผู้หญิงปาตานี Patani Women Organization PERSATUAN PEREMPUAN PATANI (PERWANI) เป็นต้น

IV. โปรแกรมการชดใช้เยียวยาในจังหวัดชายแดนใต้

จากการรายงานของรัฐบาลไทยต่อคณะกรรมการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีเมื่อปีพ.ศ.2560 และคณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบเมื่อปีพ.ศ. 2564 คณะกรรมการมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารัฐจะต้องสร้างหลักประกันว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนใต้จะต้องได้รับการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพและเข้าถึงความยุติธรรม

การชดใช้เยียวยาโดยรัฐ

การชดใช้เยียวยาในจังหวัดชายแดนใต้เกิดขึ้นเมื่อสถานการณ์ความไม่สงบได้เริ่มต้นรุนแรงอีกครั้งหลังจากเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายทหาร กองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (ค่ายปิเหล็ง) ต.มะรือโบออก อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส โดยเริ่มต้นจากที่รัฐบาลได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2547 ให้ความช่วยเหลือข้าราชการที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ต่อมาในวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กยต.) โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจาตุรนต์ ฉายแสง) ในขณะดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการและมีข้าราชการระดับสูงในแต่ละกระทรวงเป็นคณะกรรมการคณะกรรมการจึงได้ดำเนินการออกแบบหลักเกณฑ์การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้และผ่านมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 การช่วยเหลือเยียวยานี้เฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบที่ต้องได้รับการรับรอง 3 ฝ่าย คือ ตำรวจ ทหาร และฝ่ายปกครองในพื้นที่รับรองเหตุการณ์ว่าเป็นเหตุการณความไม่สงบทั้งที่เป็นข้าราชการหรือเกี่ยวข้องกับราชการและประชาชน หลังจากเหตุการณ์รุนแรงทางการเมือง

ในปี 2553 ทำให้รัฐบาลน.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในขณะนั้นมีนโยบายจ่ายเงินชดเชยเยียวยาในอัตราพิเศษให้กับผู้เสียหายและได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในมาตรฐานเดียวกับผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุชุมนุมทางการเมือง (กรณีเสื้อเหลือง เสื้อแดง) ประกอบกับการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2553 ทำให้มีการพิจารณาหลักเกณฑ์การช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ นำมาสู่การออกระเบียบ "ระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555" และมีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2555 โดยกลุ่มเป้าหมายหลักที่ได้รับประโยชน์จากระเบียบนี้คือผู้ที่เสียหายหรือครอบครัวที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิเช่น การถูกควบคุมตัวหรือถูกคุมขังโดยปราศจากความผิดหรือทำให้สูญเสียอิสรภาพ การถูกกระทำทรมานทั้งที่ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต การเสียชีวิตจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงและการถูกบังคับให้สูญหาย พร้อมกับให้มีการเพิ่มจำนวนเงินแก่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบจากเดิมให้เท่ากับจำนวนเงินที่ข้าราชการได้รับ นอกจากนี้ยังมีการตั้งคณะกรรมการโดยเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารราชการจังหวัดชายแดนใต้เพื่อพิจารณาการเยียวยาให้กับผู้เสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นกรณีพิเศษ[19]

[19] สำนักข่าวอิศรา เคลียร์ปมสงสัยเยียวยาเหยื่อไฟใต้...ถึงไหน เท่าไหร่ อย่างไร https://isranews.org/content-page/67/5312.html

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กยต.) เพื่อดำเนินการในการออกนโยบายและแนวการปฏิบัติในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้การกำกับดูแลงบประมาณจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และเพื่อความสะดวกในการดำเนินการจึงมีการมอบหมายให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Southern Border Provinces Administrative Center) หรือ ศอ.บต. เป็น กยต.ส่วนหน้าทำหน้าที่หลักในการดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และประสานการดำเนินการช่วยเหลือร่วมกับกระทรวงต่าง ๆ ดังนี้

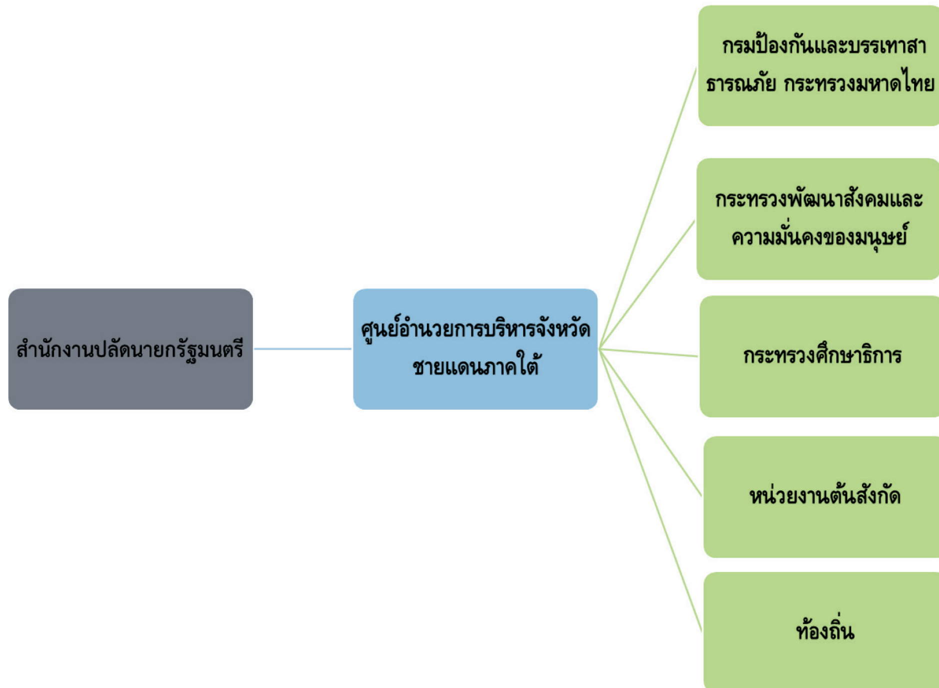
1. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้ความช่วยเหลือแก่เด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุทั้งในรูปแบบเงิน การประกอบอาชีพและการจัดการศพสำหรับผู้เสียชีวิต

2. กระทรวงศึกษาธิการให้ความช่วยเหลือเป็นทุนการศึกษารายปีต่อเนื่องโดยจ่ายแก่ทายาทผู้ได้รับผลกระทบซึ่งกำลังศึกษาในสถานศึกษาในทุกระดับการศึกษาจนกว่าจะอายุ 25 ปี

3. กระทรวงยุติธรรมให้ความช่วยเหลือในการอำนวยการเข้าถึงความยุติธรรมโดยมีกองทุนยุติธรรมเพื่อช่วยให้ผู้ถูกกล่าวหาในคดีความมั่นคงได้รับสิทธิในการประกันตัวและการชดเชยทางด้านการเงินในกรณีที่ศาลพิพากษาในศาลฎีกายกฟ้องโดยดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

4. กระทรวงสาธารณสุขโดยโรงพยาบาลในพื้นที่และกรมสุขภาพจิตให้การดูแลและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบและในกรณีที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ

ภาพที่ 1 โครงสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบการชดเชยเยียวยาจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้

รูปแบบการชดใช้ค่าเสียหาย

มติสมัชชาใหญ่สหประชาชาติที่ 60/147 เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2548ได้มีการรับรองเรื่องหลักการและแนวทางพื้นฐานว่าด้วยสิทธิในการเยียวยาและการชดใช้สำหรับผู้เสียหายจากการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงและการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ร้ายแรง โดยเน้นย้ำว่ารัฐจะต้องดำเนินการและการบริหารเพื่อให้เกิดความยุติธรรมและมีการชดใช้ที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมและให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และหลักสิทธิมนุษยชนและหลีกเลี่ยงการถูกทำร้ายซ้ำในกระบวนการทางกฎหมาย สำหรับการชดใช้ค่าเสียหายในจังหวัดชายแดนใต้พบว่ามีรูปแบบดังต่อไปนี้:

1) การทำให้กลับมาเหมือนเดิม (Reinstitution) คือการทำให้พวกเขาได้มีชีวิตเหมือนหรือใกล้เคียงก่อนที่จะมีการละเมิดเกิดขึ้นซึ่งในจังหวัดชายแดนใต้มีกระบวนการฟื้นฟูและสร้างสังคมใหม่ดังกรณีที่ศูนย์อำนวยการบริหารหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ ศอ.บต. ได้มีการฟื้นฟูวัดร้างทำให้ชาวไทยพุทธในพื้นที่ได้มีโอกาสในการปฏิบัติภารกิจทางศาสนาอีกครั้งและมีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดสร้างบ้านตามกิจกรรมไทยพุทธคืนถิ่น ซึ่งเป็นโครงการสำคัญในการที่จะรักษาวิถีคนไทยพุทธ[20] แต่ในอีกด้านหนึ่งคือการดำเนินการเพื่อให้ผู้ถูกบังคับให้สูญหายได้รับการยอมรับในสถานะผู้สูญหายต้องใช้กระบวนการทางกฎหมายที่ยาวนานและไม่ได้รับการชดเชยอย่างเหมาะสมจากการเข้าไม่ถึงสิทธิต่าง ๆ[21]

2) การฟื้นฟูสมรรถภาพ (Rehabilitation) คือการสนับสนุนด้านจิตใจและร่างกายจากโปรแกรมการเยียวยาภาครัฐได้ให้ความสำคัญในการเยียวยาฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจหลังเหตุการณ์การละเมิดอย่างรวดเร็วในกรณีที่เกิดจากการกระทำของขบวนการแบ่งแยกดินแดนผ่านการรักษาตามสภาพความรุนแรงที่ได้รับและมีการดูแลทางด้านจิตใจควบคู่ไปในระหว่างการรักษาทางกาย โดยเฉพาะทางด้านจิตใจรัฐได้ส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวที่เสียชีวิตหรือผู้เสียหายได้ไปประกอบพิธีทางศาสนาไม่ว่าจะการไปประกอบพิธีฮัจย์หรืออุมเราะห์สำหรับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามหรือการไปแสวงบุญที่ประเทศอินเดียสำหรับผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ

3) ค่าตอบแทน (Compensation) ทางเศรษฐกิจรัฐบาลได้มีการดูแลผู้เสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และขบวนการแบ่งแยกดินแดนโดยมีการให้เงินชดเชยกรณีสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพ กรณีที่เกิดการเสียชีวิตรัฐได้มีการดูแลผู้ที่ต้องอุปการะเป็นระยะเวลา 10 ปี การศึกษาให้กับบุตรธิดาและส่งเสริมการประกอบอาชีพทั้งให้ทุนในการประกอบอาชีพ การฝึกอบรมตลอดจนการส่งเสริมการตลาด

---

[20] MGROnline สานต่อภารกิจฟื้น "วัดร้าง" ในชายแดนใต้ คือการสร้าง "ความมั่นคง" ในพื้นที่ปลายด้ามขวานสืบค้นได้ที่ https://mgronline.com/south/detail/9630000018010 สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2564

[21] มูลนิธิผสานวัฒนธรรม สี่ปี เสียงสะท้อนจากการรอคอยที่ไร้จุดสิ้นสุด เมื่อไร้ พ.ร.บ.ทรมานและอุ้มหายและบุตรชายที่ไม่มีวันหวนคืน กรณีนายฟาเดล เสาะหมาน สืบค้นได้ที่ https://crcfthailand.org/2020/08/30/ สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2564

4) ความพึงพอใจ (Satisfaction) : รัฐไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังในการสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เสียหายทั้งในการให้ข้อเท็จจริงกับครอบครัวหรือการรับผิดต่อกรณีการละเมิดที่ร้ายแรงเช่นกรณีอิหม่ามยะผา กาเซ็ง หรือกรณีการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรมเช่น กรณีปุโล๊ะปุโย เป็นต้น

5) การรับประกันการไม่ทำซ้ำ: การปฏิรูปกฎหมายและโครงสร้าง ที่ผ่านมารัฐไม่ได้มีความพยายามในการรับประกันในการป้องกันมิให้เกิดซ้ำทั้งในการปรับปรุงกฎหมายที่ส่งผลให้เกิดการละเมิดอย่างร้ายแรงเช่นกรณีทรมานหรือหรือการบังคับให้บุคคลสูญหายโดยเฉพาะยังคงมีกฎหมายปกป้องเจ้าหน้าที่ที่ละเมิดหลักสิทธิมนุษยชน

ตารางที่ 2 โปรแกรมการชดใช้เยียวยาโดยรัฐ

รูปแบบ	โปรแกรมการชดใช้เยียวยาโดยรัฐ
การทำให้กลับมาเหมือนเดิม	X
การฟื้นฟูสมรรถภาพ	X
ค่าตอบแทน	X
ความพึงพอใจ	-
การรับประกันการไม่ทำซ้ำ	-

ขั้นตอนในการดำเนินการชดใช้เยียวยา

การดำเนินการในการเข้าถึงการชดใช้เยียวยาโดยรัฐมีขั้นตอนดังนี้

กรณีที่เกิดจากขบวนการแบ่งแยกดินแดน

1. เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นจะมีการพิจารณาว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์ความไม่สงบทีเกิดจากการกระทำของขบวนการแบ่งแยกดินแดนหรือไม่โดยจะมีเจ้าหน้าที่รับรอง 3 ฝ่ายคือฝ่ายตำรวจ ฝ่ายพลเรือนหรือนายอำเภอและหน่วยทหารในพื้นที่เกิดเหตุ

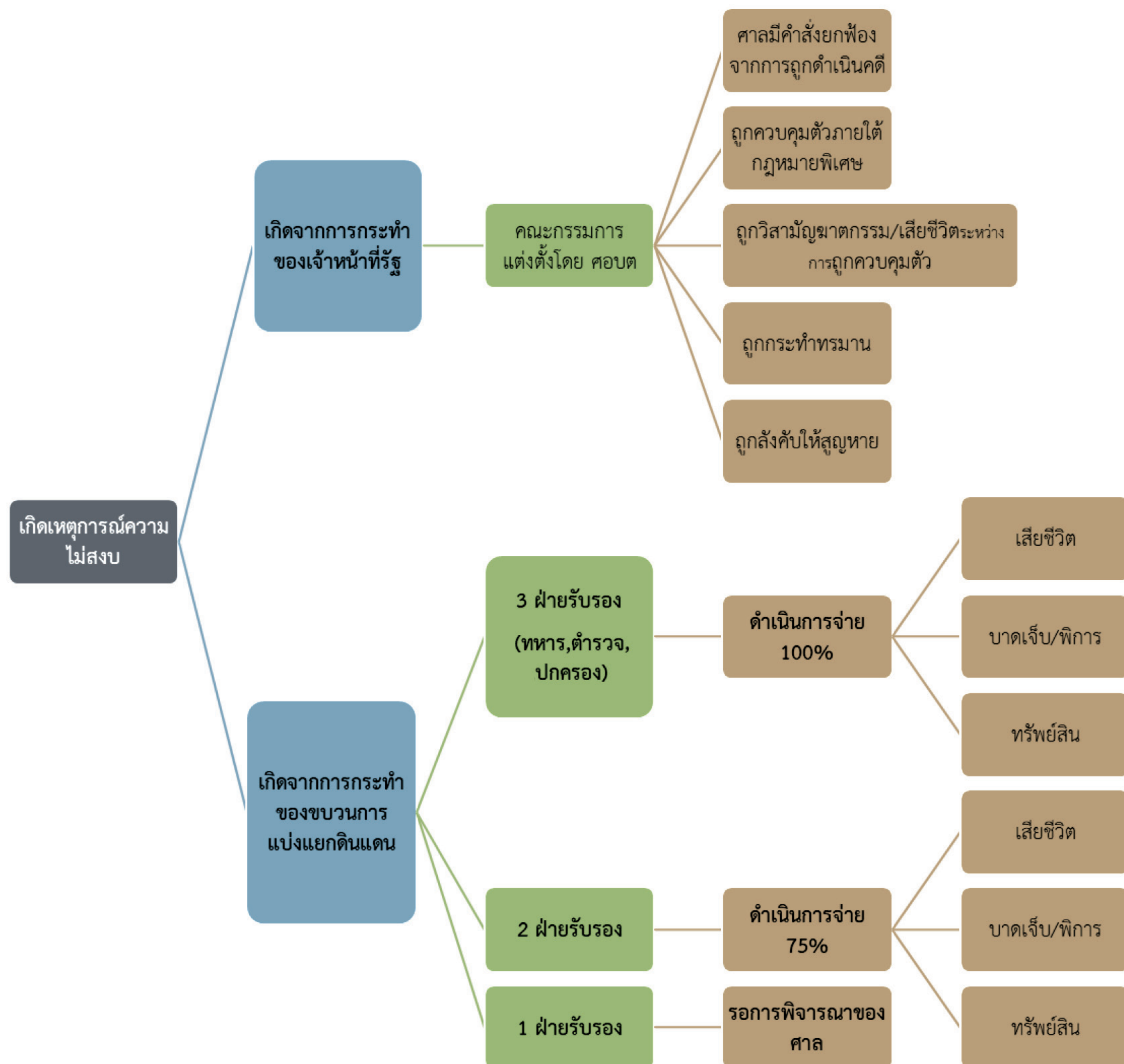
2. ในกรณีที่ 3 ฝ่ายรับรองจะได้รับการชดใช้เยียวยาร้อยละ 100 ในกรณีที่มีการรับรอง 2 ฝ่ายจะได้รับการชดใช้เยียวยาร้อยละ 25 และหากมีการรับรองเพียง 1 ฝ่ายก็ให้ระงับการชดใช้เยียวยาจนกว่าศาลมีคำพิพากษาคดีถึงที่สุด และคำพิพากษาระบุชัดเจนว่า เป็นคดีที่ผู้ขอรับการช่วยเหลือ "เป็นผู้ได้รับผลกระทบ" จากสถานการณ์ความไม่สงบ

3. การยื่นเรื่องจะดำเนินการที่ว่าการอำเภอ ณ ที่เกิดเหตุเรียกว่าศูนย์ช่วยเหลือเยียวยาระดับอำเภอและจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 2 อาทิตย์โดยจะมีการส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบการชดใช้เยียวยาทั้งหมด

4. เอกสารจะใช้เอกสารทางราชการทั้งของผู้เสียหายเองและทายาทรวมถึงหลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ได้รับความเสียหาย

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการชดใช้เยียวยาโดยภาครัฐ

ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 3 จำนวนรายการการชดใช้เยียวยาโดยภาครัฐที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้

ที่	ประเภท ผู้เสียหาย	เสียชีวิต	พิการ	บาดเจ็บสาหัส	บาดเจ็บ	บาดเจ็บเล็กน้อย	หมายเหตุ
1	ข้าราชการ/ เจ้าหน้าที่รัฐ	570000	763000	306000	65000	15000	1 เงินยังชีพรายเดือน (บ./ด.) 2 ทุนการศึกษา (บ./ปี) 3 เงินยังชีพผู้พิการ 3000-1000 บ./ด. (ตามระดับความพิการ) 4 เงินครอบครัวอุปถัมภ์5000 บ./ด. (บิดามารดาเสียชีวิตทั้ง คู่)
2	ประชาชนช่วยเหลืองานราชการ	576000	343000	306000	65000	15000	
3	ประชาชนทั่วไป/ ข้าราชการบำนาญ	576000	343000	306000	65000	15000	

ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 4 จำนวนรายการชดใช้เยียวยาโดยภาครัฐที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ

ที่	ประเภท ผู้เสียหาย	เสียชีวิต	พิการ/บาดเจ็บสาหัส	การรักษาพยาบาล	การขาดประโยชน์	ค่าดำเนินการทางคดี	หมายเหตุ
1	การกระทำของ เจ้าหน้าที่รัฐ(วิสามัญฆาตกรรม/ ทรมาน)	50,000	500,000	จ่ายตามจริง	วันละ 400 บาท ตามจำนวนวันที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ แต่ไม่เกินจำนวนเงิน 300,000 บาท		กพต ให้ช่วยเหลือเยียวยาเพิ่มเติมอีกไม่เกินจำนวนเงิน 7,000,000 บาท
2	การบังคับบุคคลให้สูญหาย	500,000	-				ให้ช่วยเหลือเยียวยาเพิ่มเติม อีกไม่เกิน 7,000,000 บาท
3	ผู้ต้องสงสัย		จ่ายตามจริง		30,000 บาท วันละ400 บาท		
4	ผู้ต้องหา (ไม่ถูกดำเนินคดี)				วันละ400 บาท		

ตารางที่ 4 จำนวนรายการชดใช้เยียวยาโดยภาครัฐที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ (ต่อ)

ที่	ประเภทผู้เสียหาย	เสียชีวิต	พิการ/บาดเจ็บสาหัส	การรักษาพยาบาล	การขาดประโยชน์	ค่าดำเนินการทางคดี	หมายเหตุ
5	จำเลยในคดีอาญา (คดีสิ้นสุดยกฟ้อง)				วันละ 400 บาท	เงินประกันให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง ทนายความ ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท การชำระค่าธรรมเนียมให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน 100,000 บาท ค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น ให้จ่ายตามความเป็นจริง การคุ้มครองพยานในคดีอาญา การเยียวยาทางด้านจิตใจหรือจิตวิญญาณ ให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท หรือตามที่ กพต. เห็นสมควร ค่าช่วยเหลือเยียวยาความเสียหายด้านทรัพย์สินตามระเบียบ	

ที่มา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

หมายเหตุมีการปรับปรุงจำนวนเงินเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2555

ผลกระทบจากการชดใช้เยียวยา

การชดใช้เยียวยาโดยภาครัฐได้ดำเนินการชดใช้เยียวยาผู้เสียหาย 2 กลุ่มคือ 1 กลุ่มผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำของขบวนการแบ่งแยกดินแดนผู้เสียหายกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกระบวนการชดใช้เยียวยาและสามารถทำให้พวกเขาผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบากมาได้ในช่วงต้นหรือในระยะ 2-3 ปีแรก

"สำหรับการดูแลของรัฐในเรื่องการศึกษาดี อยากให้ลูกมีงานทำเพราะงานหายาก ของรัฐเรื่องอาชีพไม่มี ศอบตให้ทุนขายเสื้อผ้า 50,000 บาท เจ้าหน้าที่ก็เอาเอกสารมาให้กรอกแล้วไปรับเงินที่ศอบต การเยียวยาผู้ว่าราชการให้ จังหวัดให้และค่ารักษาพยาบาลไม่ต้องจ่าย เขาก็มาจ่ายที่โรงพยาบาลก็ยื่นให้ที่โรงพยาบาล"[22]

"การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบบางคนได้รับมากเกินไป ผู้หญิงที่สูญเสียสามี/ลูก ต้องเยียวยาจิตใจให้มากแต่ป้าโดนเองไม่ได้สูญเสีย จึงไม่ได้รู้สึก การดูแลจิตใจถ้าเราสูญเสียคนในครอบครัวต้องเยียวยาจิตใจมากกว่านี้การเยียวยา เหมาะสมแต่ความต้องการของผู้ได้รับผลกระทบไม่เพียงพอ"[23]

ในขณะที่กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเยียวยาโดยมีปัจจัยมาจากไม่สามารถพิสูจน์การละเมิดของเจ้าหน้าที่รัฐได้และการปฏิเสธไม่รับการเยียวยาเนื่องจากผู้ละเมิดเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้การเข้าถึงการเยียวยามีความยากลำบากใช้เวลาและมีการเลือกปฏิบัติ

"ครั้งที่ 4 โดนหนักสุดและนั่นก็ทำให้เราได้รู้ความจริงว่าเขาถูกทรมาน ตอนนั้นก็ท้องคนที่ 4 ได้ 6 เดือน ตอนที่เขาออกมาครั้งล่าสุดคือป่วยหนักเลย ร่างกายไม่เหมือนเดิม ป่วยบ่อย อารมณ์แปรปรวน ปวดหัวและปวดท้อง จนร่างกายซูบผอม ทานข้าวไม่ได้ นอนไม่หลับ ใน 1 อาทิตย์ก็เขาก็จะปวดหัว 1 ครั้งทำให้ไม่มีเวลาไปยื่นเรื่องขอเยียวยา"[24]

---

[22] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2564
[23] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2564
[24] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2564

"หลังจากสามีออกมา ทำเรื่องเงินเยียวยาค่าตกใจหรือค่าหลังจากถูกควบคุมตัว จนถึงปัจจุบันยังไม่ได้เงินนั้น เคยทำเรื่องหลายครั้งแล้ว ล่าสุดเคยตามเรื่องจากคนที่ทำงานในศอ.บต. แต่ไม่ได้จนถึงวันนี้ ฉันไปเอาเอกสารที่ ฉก ตันหยง และค่ายอิงคยุทธบริหาร ก็ไปยื่นที่ ศอบต แต่ศอบตให้ไปยื่นที่อำเภอรือเสาะฉันก็โทรไปสอบถาม 2-3 ครั้งเขาก็บอกคิวยาวและบอกว่าจะติดต่อกลับมาแต่ก็ไม่ได้ติดต่อกลับแต่อย่างใดจนถึงปัจจุบัน"[25]

นอกจากนี้ยังพบว่าการชดใช้เยียวยาด้วยรูปแบบทางการเงินนำไปสู่ปัญหาความแตกแยกภายในครอบครัวจากการจัดสรรที่ไม่ลงตัวและความรู้สึกไม่เท่าเทียมของผู้เสียหายในกรณีที่ค่าชดเชยความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีจำนวนเงินสูงกว่าคือไม่เกิน 7.5 ล้านบาท ซึ่งไม่รวมสวัสดิการด้านอื่น ๆ เช่น ทุนการศึกษา ทุนประกอบอาชีพและเงินรายเดือน ในขณะค่าชดเชยความเสียหายที่เกิดจากการกระทำของขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้รับเพียง 500,000 บาท แต่มีสวัสดิการอื่น ๆ เพิ่มเติมทั้งในรูปแบบทุนการศึกษา ทุนประกอบอาชีพและเงินรายเดือน สำหรับกลุ่มที่ 2 การชดใช้เยียวยาไม่ได้มีผลมากนักต่อการใช้ชีวิตของผู้เสียหายและครอบครัว โดยเฉพาะผู้หญิงเนื่องจากยังต้องเผชิญกับการคุกคามอย่างต่อเนื่อง

"ช่วงนี้เจ้าหน้าที่มาบ่อยเดือนที่แล้วก็เข้ามามีหมายค้นแต่ไม่ได้ค้นมาจากโรงพักหนองจิกแต่ไม่ได้เข้าบ้าน เราขอถ่ายรูปเจ้าหน้าที่ ตอนนี้เบอร์โทรศัพท์ถูกติดตามถ้าโทรมาแล้วโทรกลับไปก็เป็นเบอร์ที่ไม่เปิดเผยเลข บางทีก็มาในรูปชาวบ้านมาขายผึ้งชันโรง แต่เขามาแบบระวังตัวพอเจอสามีก็ไปอยู่อีกฝั่งหนึ่ง ล่าสุดเขาก็มาในชุดเครื่องแบบเจ้าหน้าที่มาช่วงที่สามีไม่อยู่"[26]

[25] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2564

[26] สัมภาษณ์เมื่อวันที 29 ตุลาคม 2564

อุปสรรคและความท้าทาย

1. การเลือกปฏิบัติในกระบวนการดำเนินการชดใช้เยียวยา การได้รับการชดใช้เยียวยาผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำของขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างรวดเร็วในขณะที่ผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องดำเนินการด้วยตัวเองและต้องใช้เวลาในการพิจารณานาน

> "การรับรู้เรื่องการเยียวยาเพื่อนของอาแบทำงานที่อำเภอเขาก็แนะนำ การยื่นเรื่องยุ่งยากเพราะไปถึง 3 ครั้งเอกสารไม่ครบไม่บอกให้หมด ต้องไปที่ศาลหลายครั้ง ศาลก็เลยถามว่าทำไม ศอ.บต. ไม่บอกศาลว่าต้องการอะไร"

2. ความไม่โปร่งใสในการพิจารณาการรับการชดใช้เยียวยาพบว่าผู้เสียหายประเภทเดียวกันบางกรณีได้รับการชดใช้เยียวยาแต่บางกรณีก็ไม่ได้รับการชดใช้เยียวยา

> "ในคดีมีจำเลย 3 คน แต่ 2 คนที่ยื่นเรื่องการเยียวยาเหมือนกันได้รับเงินเยียวยาแล้ว ตอนแรกไปยื่นที่ ศอ.บต. แล้วเจ้าหน้าที่บอกให้ไปยื่นที่อำเภอเทพาก็กลับมายื่นที่อำเภอเทพาจนปัจจุบันก็ยังไม่ได้รับการชดใช้เยียวยา"

3. การเข้าไม่ถึงข้อมูลโปรแกรมการเยียวยาและระเบียบต่าง ๆ ผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้รับข้อมูลการชดใช้เยียวยา

4. ผู้เสียหายไม่ประสงค์ได้รับการเยียวยาจากภาครัฐผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐไม่ประสงค์จะรับการชดใช้เยียวยาเนื่องจากเป็นคำสั่งของบุคคลในครอบครัว

5. ความหวาดกลัวต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายความมั่นคงต่อผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐเช่นการเยี่ยม การลาดตระเวนและการตรวจค้น เป็นต้น ทำให้มีความกังวลต่อการดำเนินการขอรับการเยียวยา

PK SPORT
ที่นี่
@ปะนาเระ

การเยียวยาโดยองค์กรพัฒนาเอกชน

ถึงแม้ว่าโปรแกรมการชดใช้เยียวยาโดยรัฐได้พัฒนามาเกือบจะครอบคลุมผู้ได้รับผลกระทบที่เกิดจากการกระทำของขบวนการติดอาวุธและเจ้าหน้าที่รัฐแต่ทว่ายังมีบางคนและบางกลุ่มที่ไม่อาจเข้าถึงระบบการเยียวยาของรัฐได้ การให้ความช่วยเหลือเยียวยาโดยองค์กรพัฒนาเอกชนจึงเกิดขึ้นมาควบคู่กับการชดใช้เยียวยาโดยภาครัฐ แต่ข้อจำกัดขององค์กรพัฒนาเอกชนทางด้านการเงินและบุคลากรจึงดำเนินการเฉพาะกลุ่มเปราะบางที่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเยียวยาของภาครัฐ อาทิเช่น เครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (civic women) มูลนิธินูซันตาราเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (NUSANTARA) องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี Patani Human Rights Organization Network (HAP) และอีกหลาย ๆ องค์กร

โปรแกรมการชดใช้เยียวยาในจังหวัดชายแดนใต้

เครือข่ายผู้หญิงภาคประชาสังคมเพื่อสันติภาพชายแดนใต้ (civic women) และกลุ่มเซากูน่าได้ดำเนินการเยียวยาผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบทั้งพุทธและมุสลิมผ่านกระบวนการสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ การส่งเสริมทักษะชีวิตและการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในขณะที่มูลนิธินูซันตาราเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (NUSANTARA) ได้ดำเนินการเยียวยาเด็กที่ยากจนและได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบโดยเฉพาะเด็กในครอบครัวผู้ที่ถูกกล่าวหาในคดีความมั่นคงและเด็กกำพร้าจากสถานการณ์ความไม่สงบที่รัฐไม่รับรองโดยมีการให้ทุนการศึกษา สถานที่พักพิงและการเยี่ยมเยียน นอกจากนี้องค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนปาตานี Patani Human Rights Organization Network (HAP)[27] ก็ยังมีการเยียวยาผู้ที่ถูกกระทำทรมานและเยียวยาผู้หญิงที่สามีถูกควบคุมตัวด้วยกฎหมายพิเศษด้วยกระบวนการฟื้นฟูสภาพจิตใจ การพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ทางด้านกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนและการสร้างเครือข่ายผู้หญิง ทั้งนี้การชดใช้เยียวยาโดยภาคประชาชนสังคมหรือองค์กรพัฒนาเอกชนเป็นการเติมเต็มให้กับผู้เสียหายที่ไม่ได้รับการรับรองจากรัฐหรือ

---

[27] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2564

ถูกปฏิเสธจากสังคมแต่ก็สามารถทำได้เพียงการเยียวยาทางด้านจิตใจและการชดใช้ให้สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้เหมือนเดิมหรือใกล้เคียงมากที่สุด และการรณรงค์เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงซ้ำ

จากที่กล่าวมาข้างต้นองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้มีกระบวนการชดใช้เยียวยาดังนี้

1. การทำให้กลับมาเหมือนเดิม องค์กรภาคประชาสังคมมีความพยายามในการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบมีชีวิตที่เหมือนเดิมทางด้านเศรษฐกิจและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมือนเดิมหรือใกล้เคียง

2. การฟื้นฟูสมรรถภาพ องค์กรภาคประชาสังคมให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตใจและร่างกายโดยเฉพาะทางด้านจิตใจผ่านกิจกรรมการเยี่ยมเยียนให้กำลังใจ และการสร้างความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นต้น

3. ค่าตอบแทน องค์กรภาคประชาชนมีการรวมกลุ่มและดำเนินการรวบรวมเงินเพื่อเป็นการชดเชยความสูญเสียที่เกิดขึ้นเช่น ชมรมพ่อบ้านใจกล้า[28] เป็นต้น

4. การสร้างความพึงพอใจ องค์กรภาคประชาชนได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการระลึกถึงเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่าง ๆ ร่วมกับผู้เสียหายส่งผลทางบวกต่อผู้เสียหายและครอบครัว[29]

5. การรับประกันการไม่ทำซ้ำ องค์กรภาคประชาสังคมมีความพยายามอย่างหนักในการปฏิรูปกฎหมายและโครงสร้างเพื่อป้องกันมิให้เกิดซ้ำทั้งในการปรับปรุงกฎหมายที่ส่งผลให้เกิดการละเมิดอย่างร้ายแรงและการติดตามสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องและส่งเสียงต่อภาครัฐในกรณีที่เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเข้าไปช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน

---

[28] ชมรมพ่อบ้านใจกล้า Butler's Club สืบค้นได้ที่ https://www.facebook.com/ming.fiir/posts/286118866915513 สืบค้นล่าสุดเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2565

[29] โพสต์ทูเดย์ สิบค้นได้ที่ https://www.posttoday.com/social/local/45802 สืบค้นล่าสุดเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564

ตารางที่ 5 โปรแกรมการชดใช้เยียวยาโดยองค์กรภาคประชาสังคม

รูปแบบ	โปรแกรมการชดใช้เยียวยาโดยรัฐ
การทำให้กลับมาเหมือนเดิม	X
การฟื้นฟูสมรรถภาพ	X
ค่าตอบแทน	-
ความพึงพอใจ	X
การรับประกันการไม่ทำซ้ำ	X

ผลกระทบจากการชดใช้เยียวยา

ถึงแม้ว่าการดำเนินการเยียวยาโดยองค์กรพัฒนาเอกชนทำได้เฉพาะกลุ่มและเป็นการฟื้นฟูเยียวยาสภาพจิตใจเป็นหลักแต่ก็ทำให้ผู้เสียหายทุกกลุ่มประเภทรู้สึกไม่โดดเดี่ยวและได้รับกำลังใจในช่วงที่ยากลำบากของชีวิตโดยเฉพาะผู้เสียหายที่ไม่สามารถเข้าถึงการเยียวยาได้ กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนก็ผลักดันให้เกิดการเยียวยาอย่างเหมาะสมทั้งแบบรายบุคคลและกลุ่ม

> "กรณีมุสลิมจะยากเช่น กรณีมุสลิมที่ปานาเระสามีถูกยิงด้วยอาวุธสงครามเพราะเขาเป็นสายข่าวให้กับเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่บอกว่าเป็นเรื่องส่วนตัวไม่ได้รับเงินเยียวยา เราก็สู้ให้เขาจนเจ้าหน้าที่เปลี่ยนถ้าเป็นกรณีคนพุทธก็จะไม่มีปัญหา"[30]

อุปสรรคและความท้าทาย

โดยส่วนใหญ่องค์กรภาคประชาชนมีข้อจำกัดในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกันคือ

1. งบประมาณมีจำกัดและไม่ต่อเนื่องทำให้กระบวนการเยียวยาไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด
2. ผู้เสียหายมีความต้องการการชดใช้เยียวยาด้วยเงินในช่วงแรกของการเผชิญเหตุการณ์แต่องค์กรภาคประชาชนไม่สามารถตอบสนองทางด้านการเงินได้อย่างรวดเร็วเนื่องจากข้อจำกัดจากแหล่งทุน
3. ขาดการติดตามและประเมินผลการเยียวยา

[30] สัมภาษณ์องค์กรพัฒนาเอกชนเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2564

V. แง่มุมที่ละเอียดอ่อนทางเพศของการออกแบบการชดใช้

โปรแกรมการชดใช้เยียวยาในจังหวัดชายแดนใต้แทบจะเรียกได้ว่าครอบคลุมเหยื่อทุกประเภทและมีการชดเชยทางการเงินอย่างสมเหตุสมผลแต่ความต้องการเฉพาะของผู้หญิงที่รอดชีวิตและเหยื่อของความรุนแรงในโปรแกรมการชดใช้เยียวยาของรัฐไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนในนโยบายการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบฯ ปี 2548 และระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี 2555 โปรแกรมต่าง ๆ ให้การชดใช้เยียวยาแบบเหมารวมทั้งเด็ก ผู้หญิง ผู้ชายแต่เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่ากลุ่มผู้เสียหายมักจะเป็นผู้ชายเป็นหลักโดยเฉพาะในระเบียบฯ ปี 2555 ที่พบว่ากลุ่มผู้เสียหายหลักคือผู้ชายที่ถูกควบคุมตัวหรือถูกดำเนินคดีความมั่นคงในขณะที่ผู้หญิงมีจำนวนน้อยที่ถูกควบคุมตัวและพวกเธอเหล่านั้นบ้างก็ขอรับเงินชดเชยเยียวยาและบ้างก็ไม่ต้องการ

> “เจ้าหน้าที่ตำรวจบอกให้ขอค่าเดินทางจากทหาร ถ้าทหารขอให้เรามา ตอนกลับเขาจะให้ค่าน้ำมันแต่ตอนนั้นเราไม่ได้ขอ”[31]

โปรแกรมการชดใช้เยียวยามีการระบุถึงประเภทการละเมิดแต่ไม่ครอบคลุมผู้หญิงที่ถูกละเมิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐเช่นการสอบสวนผู้หญิง การบังคับเก็บอัตลักษณ์บุคคลและความรุนแรงทางเพศ ตัวอย่างเช่น ผู้หญิง 2 คนให้ข้อมูลว่าเธอถูกควบคุมตัวหลังการคลอดบุตรเพียงไม่นานและนั่นทำให้เธอต้องทุกข์ทรมานจากการถูกพรากจากลูก ๆ ของเธอและการชดเชยเยียวยาที่ได้รับไม่ครอบคลุมผลกระทบทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้นในห้วงเวลานั้น นอกจากนี้ในกรณีของผู้หญิงที่สามีของเธอถูกทรมานด้วยการละเมิดทางเพศ เช่น ถูกบังคับให้เปลือยกายต่อหน้าเจ้าหน้าที่หญิงก็ไม่สามารถเข้าถึงการเยียวยาได้เนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานที่เพียงพอแต่ผลกระทบต่อจิตใจได้กัดกร่อนความรู้สึกทั้งหญิงและชาย และด้วยเหตุนี้ทำให้การเยียวยาฟื้นฟูสภาพจิตใจไม่ถูกระบุในโปรแกรมการชดใช้เยียวยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กหญิงโดยทหารพบว่ามีความพยายามไกล่เกลี่ยและทำให้การละเมิดนี้ลดลงเป็นเพียงความสัมพันธ์ทางเพศเท่านั้น[32]

---

[31] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2564

[32] BBC NEWS ไทย ชายแดนใต้ : ข่าวบ้านหนองจิก ปัตตานี ขอความโปร่งใสกรณีทหารพรานล่วงละเมิดเด็ก ป.6 https://www.bbc.com/thai/thailand-45979160 ครูประจำชั้นนักเรียนคนดังกล่าวสงสัยว่าเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่ไม่ได้มีการตรวจร่างกาย หลังจากนั้น ผบ.ร้อย ทพ.ที่ 4306 ผู้บังคับบัญชาผู้ก่อเหตุ ได้พยายามเข้าไปไกล่เกลี่ยจ่ายเงินค่าเสียหาย และต่อมา ผอ.รมน.ภาค 4 ได้สั่งลงโทษทางวินัยสั่งปลดอาสาสมัครทหารพรานคนดังกล่าวออกจากราชการตั้งแต่ วันที่ 19 ต.ค. ที่ผ่านมา

VI. การเข้าถึง ความครอบคลุม และการมีส่วนร่วมของผู้เสียหาย ในกระบวนการชดใช้เยียวยา

การเข้าถึงการชดใช้เยียวยาของผู้หญิงที่เป็นเหยื่อของความรุนแรง

ผู้หญิงที่รอดชีวิตและเหยื่อของความรุนแรงมีความยากง่ายต่างกันในกรณีที่เกิดจากการกระทำของขบวนการแบ่งแยกดินแดนสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่ามีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนจากเจ้าหน้าที่รับผิดชอบและได้รับการเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่รัฐระดับสูงอย่างไรก็ตามก็ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐในเบื้องต้นซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ชาย (ตำรวจ, นายอำเภอและทหารในพื้นที่) ผู้หญิงที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐเข้าถึงกระบวนการเยียวยายากใช้เวลานานจากขั้นตอนทางด้านเอกสารและการดำเนินเรื่องเองทั้งหมดและเกิดการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ผู้หญิงเป็นผู้ดำเนินการขอรับการเยียวยาด้วยตนเองทั้งการดำเนินการให้สามีและกรณีของผู้หญิงที่ถูกละเมิดเองเพราะสามีได้รับผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจจากการถูกละเมิดและหากในกรณีที่เสียชีวิตทายาทจะเป็นผู้ดำเนินการ ในบางกรณีพบว่าผู้หญิงต้องรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องให้มีการเยียวยาเช่นกลุ่มครอบครัวผู้ถูกบังคับให้สูญหายซึ่งได้รับเงินเยียวยาหลังจากเหตุการณ์ผ่านมากว่า 10 ปี แต่มีเงื่อนไขที่ทำให้ครอบครัวเหยื่อบางครอบครัวถูกปฏิเสธเนื่องจากความหวาดกลัวและไม่มีพยานยืนยันผู้กระทำผิด

> "รู้สึกการเยียวยาไม่เท่ากันและเข้าไม่ถึงการเยียวยาไม่รู้จะไปหาใคร ถ้าครอบครัวไม่ช่วยก็แย่ ถ้าเป็นคนที่มีชื่อเสียงก็จะมีคนมาหามาช่วยเหลือ แต่ถ้าเป็นครอบครัวที่ไม่มีเส้นสายไม่มีใครรู้จักก็จะไม่มีข้อมูล นอกจากจะมีคนมาหาที่บ้านหรือต้องต่อสู้ด้วยตนเองยิ่งเป็นการเสียชีวิตจากเหตุปะทะก็ยิ่งทำให้ไม่มีหน่วยงานรัฐมาเหลียวแล"[33]

> "กรณีผู้ถูกบังคับให้สูญหายต้องรวมกลุ่มเรียกร้องการชดใช้เยียวยาและพบว่ามีขั้นตอนพิเศษในการขอรับการเยียวยาจนทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมในการจ่ายเงินชดเชย"[34]

---

[33] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564

[34] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564

มาตรการและระเบียบต่าง ๆ ดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เสียหายทุกเพศแต่ไม่ได้มีมาตรการและระเบียบสำหรับผู้รอดชีวิตสตรีและโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้รอดชีวิตจากความรุนแรงทางเพศส่งผลให้ผู้หญิงรู้สึกไม่ได้รับการเยียวยาแต่อย่างใดจากหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะในกลุ่มที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ

"ไม่มีความแตกต่างในการดูแลระหว่างหญิงและชายแต่งบประมาณการเยียวยากำลังจะถูกตัดเพราะการเยียวยาไม่มีผลงานที่เป็นรูปธรรม บางทีการเยียวยาก็ไม่เป็นธรรมเพราะเราสูญเสียมากกว่าโดยเฉพาะทางด้านจิตใจเพราะลูกสามารถจุนเจือเราได้แต่ตอนนี้ไม่ได้แล้วและในช่วงที่สามีถูกยิงก็ไม่มีใครกล้าเข้ามาที่ร้านเพราะกลัวถูกยิง"[35]

ผู้หญิงส่วนใหญ่ใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการเยียวยาฟื้นฟูจิตใจตนเองโดยเฉพาะผู้เสียหายที่นับถือศาสนาอิสลามและมีหน่วยงานเช่นองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศมาสนับสนุนให้ผู้หญิงเหล่านั้นสามารถผ่านพ้นช่วงเวลาที่ยากลำบากไปได้โดยเฉพาะการฟื้นฟูสภาพจิตใจ การเสริมทักษะการดำรงชีพและทางด้านเศรษฐกิจเช่น องค์กรกาชาดสากล เป็นต้น

" การช่วยเหลือจาก NGO ที่ได้รับคือมาจาก ICRC กลุ่มด้วยใจนูซันตารอเขาให้เงินซะกาตและชุดรายอให้กับลูก แต่ไม่เคยมาเยี่ยมที่บ้านการมาที่บ้านเป็นการเติมกำลังใจ เหมือนมีคนจะช่วยเราอยู่ ไม่ได้อยู่โดดเดี่ยวฉันแองก็คิดว่าการที่เราเจอสภาพแบบนี้คนอื่นจะเข้าใจเราอย่างไร"[36]

นอกจากนี้ผู้เสียหายไม่ได้รับข้อมูลและไม่มีความรู้เกี่ยวกับโครงการและรูปแบบการชดใช้ทั้งหมดทำให้ไม่รู้ว่าผู้หญิงมีสิทธิที่จะได้รับการชดใช้เยียวยาอะไรบ้างและทำให้เข้าไม่ถึงการเยียวยาโดยเฉพาะมาตรการในการปกป้องผู้หญิงที่เป็นเหยื่อจากความรุนแรงทางเพศ

[35] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2564
[36] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2564

การมีส่วนร่วมของผู้เสียหายหญิงในกระบวนการออกแบบกระบวนการชดใช้เยียวยาในจังหวัดชายแดนใต้

ผลการศึกษาพบว่าโครงการหรือระเบียบการเยียวยาทำให้ผู้หญิงบางกลุ่มไม่ได้รับสิทธิในการชดใช้เยียวยาโดยเฉพาะที่ไม่ใช่การชดใช้เยียวยาทางการเงิน เช่น เรื่องอาชีพ การพัฒนาศักยภาพหญิงหม้าย และการฟื้นฟูสภาพจิตใจ นอกจากนี้โครงการต่าง ๆ ที่จัดสรรให้ผู้หญิงพบว่าไม่มีความเหมาะสมกับผู้เสียหาย เช่น การส่งเสริมอาชีพเลี้ยงสัตว์ ทำให้เห็นได้ว่าพวกเธอไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบการชดใช้เยียวยามาตั้งแต่ต้น ทั้งนี้จากมติคณะรัฐมนตรีในความพยายามชดใช้เยียวยาผู้เสียหายจากสถานการณ์ความไม่สงบทีเกิดขึ้นก็ไม่พบว่ามีการแต่งตั้งผู้เสียหายทั้งหญิงและชายเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการหรืออนุกรรมาธิการในการพิจารณาออกแบบการชดใช้เยียวยาแต่อย่างใดอีกทั้งคณะกรรมการเองส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย สำหรับการดำเนินการนั้นผู้เสียหายจะเป็นผู้ดำเนินการรับการชดใช้เยียวยาแต่ขั้นตอนกระบวนการส่งเรื่องพิจารณา และตัดสินคือเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมด

> "ผู้หญิงควรได้เข้าร่วมในการออกแบบการเยียวยา อยากเสนอให้ช่วยเรื่องลูก (เด็ก) ค่าใช้จ่ายเรื่องการกิน อาหาร สุขภาพ การศึกษา ถ้าเราไม่กินไม่เป็นไรแต่ถ้าลูกไม่ได้กินเราเสียใจ"[37]

> "ไม่มีองค์กรของรัฐมาเชิญให้เข้าร่วมในการออกแบบและมีการกล่าวหาว่าเรื่องมาก การยื่นเรื่องเยียวยาของอำเภอก็มาบอกให้สามีในตอนนั้นไปยื่นเรื่องที่อำเภอมีหลักฐานที่ต้องแสดงมากมาย กระบวนการยื่นเรื่องควรเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ดำเนินการให้ กระบวนการควรปรับปรุงโดยเฉพาะคนพิการ"[38]

---
[37] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564

[38] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2564

นอกเหนือจากการไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการชดใช้เยียวยาแล้วผู้หญิงและผู้เสียหายจากความรุนแรงก็ไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามตรวจสอบการดำเนินการชดใช้เยียวยาจากภาครัฐเลย หรืออีกนัยหนึ่งเราไม่อาจทราบได้เลยว่าเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการและกระบวนการพิจารณาใช้หลักเกณฑ์อะไรทำให้ผู้หญิงเองก็รู้สึกว่าไม่ได้รับความเท่าเทียมในค่าชดเชย

> "การเยียวยาของรัฐคือสำหรับบางคนมีการดูแลมากเกินไปแต่ก็เข้าใจว่าเขาดูแลเราโดยเฉพาะไม่ได้แต่ NGO ไม่มีใครเข้าดูแลเลยมีพี่เอ[39] และชาวบ้านไม่เข้าใจว่า NGO คือใคร"[40]

> "ยิ่งเป็นการเสียชีวิตจากเหตุปะทะก็ยิ่งทำให้ไม่มีหน่วยงานรัฐมาเหลียวแล บางคนถ้าผู้ชายเสียชีวิตจากปะทะก็จะได้การเยียวยาที่ดีมากแต่บางครอบครัวก็ไม่ได้"[41]

อุปสรรคในการเข้าถึงและมีส่วนร่วมในกระบวนการชดใช้เยียวยาของผู้เสียหายผู้หญิงจากความรุนแรง

ถึงแม้ว่าความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ผ่านมากว่า 18 ปี แล้วแต่กระบวนการใช้เยียวยาก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าถึงของผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิง อุปสรรคเหล่านี้ได้แก่

1. การออกแบบกระบวนการชดใช้เยียวยา

1) ไม่มีมุมมองเรื่องเพศในกลไกการออกแบบการชดใช้เยียวยาโดยภาครัฐ

2) ไม่มีโปรแกรมโดยตรงให้กับผู้เสียหายที่เป็นผู้หญิงโดยเฉพาะการถูกล่วงละเมิดทางเพศและถูกปฏิเสธการเข้าถึงกระบวนการทางกฎหมาย

3) การชดเชยเยียวยาให้ความสำคัญกับเพศชายทำให้ได้รับโอกาสและการดูแลมากกว่าผู้หญิงทั้งที่ประสบเหตุการณ์แบบเดียวกัน

4) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและผู้เสียหายในทุกขั้นตอนของระบบการเยียวยาทั้งในการออกแบบไปจนถึงการรับการเยียวยา

5) กลุ่ม LGBTIQ ถูกปฏิเสธจากสังคมและไม่มีโปรแกรมเฉพาะสำหรับพวกเขา

---

[39] นามสมมุติ

[40] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2564

[41] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564

2. ขั้นตอนในการเยียวยา

1) ความล่าช้าในการดำเนินการชดเชยเยียวยาโดยเฉพาะทางด้านการเงินและเงินทุนประกอบอาชีพซึ่งเป็นปัจจัยที่จำเป็นสำหรับผู้เสียหายในช่วงแรกของการถูกละเมิดเพื่อการดำรงอยู่เพราะผู้ถูกละเมิดไม่สามารถทำงานหรือประกอบอาชีพได้เหมือนเดิม

2) ช่วงเวลาในการเข้าสู่กระบวนการเยียวยา ผู้หญิงควรได้รับการเยียวยาตั้งแต่เริ่มต้นการเป็นเหยื่อเพื่อไม่ให้ได้รับความเจ็บปวดซ้ำระหว่างการดำเนินการที่ต้องเผชิญกับผู้กระทำ

3) ขาดการดูแลเยียวยาฟื้นฟูสภาพจิตใจที่ส่งผลระยะยาวต่อการใช้ชีวิต

3. ข้อจำกัดทางด้านศาสนาและสังคม

1) การถูกตีตราจากสังคมเพราะเจ้าหน้าที่อ้างเป็นคดีความมั่นคงทำให้สังคมตีตรา แสดงท่าทีไม่เหมาะสมและกลัวในการมีปฏิสัมพันธ์ในชุมชน

2) ความเชื่อและความเข้าใจต่อหลักการศาสนาส่วนบุคคล เป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งสำหรับผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามที่ยึดมั่นในเรื่องการเชื่อฟังสามีที่สั่งไว้ไม่ให้รับการช่วยเหลือจากรัฐทำให้ไม่สามารถรับการเยียวยาได้ส่งผลต่อเด็กและสมาชิกในครอบครัว

4. ผู้เสียหาย

1) การขาดความรู้ทางด้านกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สุขภาพและทักษะการใช้ชีวิตในการปกป้องตนเองหลังเหตุการณ์การละเมิด

2) ไม่มีข้อมูลและความรู้เรื่องการชดใช้เยียวยาทั้งของภาครัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน

จากเสียงของพวกเธอทำให้เราเห็นได้ว่าผู้เสียหายหญิงมีโอกาสในการเข้าถึงการชดใช้เยียวยายากกว่าผู้ชายจากการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารและไม่มีโปรแกรมการชดใช้เยียวยาที่เฉพาะเจาะจงถึงกรณีที่ผู้หญิงถูกละเมิดทั้งจากสถานการณ์ความไม่สงบและการถูกล่วงละเมิดทางเพศทำให้ผู้หญิงไม่มีส่วนร่วมที่จะได้รับสิทธิในการชดใช้เยียวยาจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ทั้งจากภาครัฐและเอกชนส่งผลให้พวกเธอต้องอยู่กับความชอกช้ำมาอย่างยาวนาน

VII. บทบาทการเปลี่ยนแปลงของการชดใช้เยียวยา

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและมีหลายแง่มุมมันทำลายสุขภาพร่างกายและจิตใจ ทำลายล้างความผูกพันในครอบครัวและสายสัมพันธ์ ก่อให้เกิดความทุกข์ยากและการกีดกันในระยะยาวและประกอบกับความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมต่อมุมมองเรื่องเพศสภาพและสถานะทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อผู้เสียหาย

จากโปรแกรมการเยียวยาของภาครัฐเป็นการออกแบบเพื่อผู้เสียหายที่เกิดจากการกระทำของขบวนการและการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐแบบเหมารวมแต่ไม่ได้มีโปรแกรมสำหรับผู้หญิงที่เป็นผู้เสียหายจากความรุนแรงและการถูกล่วงละเมิดทางเพศทำให้การชดใช้เยียวยาไม่ได้ทำให้สังคมเกิดความเข้าใจเรื่องความรุนแรงทั้งจากความรุนแรงจากความขัดแย้งและความรุนแรงทางเพศ และด้วยมุมมองเรื่องความรุนแรงทางเพศที่ถูกทำให้เป็นเรื่องของความสัมพันธ์มากกว่าเป็นผลมาจากความขัดแย้งโดยเฉพาะที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคง

โปรแกรมการชดใช้เยียวยาไม่ได้มีองค์ประกอบที่จะมุ่งแก้ไขและเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมดังจะเห็นได้จากผู้เสียหายมีความคิดว่าการเยียวยาด้วยเงินมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้เสียหายจากการกระทำของขบวนการแบ่งแยกดินแดนและผู้เสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐและด้วยปัจจัยที่ผู้เสียหายมีความแตกต่างทางด้านศาสนาจึงทำให้มีผลต่อความเป็นเหยื่อร่วมของแต่ละศาสนา และโปรแกรมการชดใช้เยียวยาไม่ได้ทำให้ผู้หญิงได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียม บางหญิงบางส่วนเชื่อว่าผู้ชายได้รับการดูแลมากกว่าผู้หญิง

> "มีการเยียวยาจากองค์กรระหว่างประเทศแต่ให้ผู้ชาย ยังไม่มีการส่งเสริมสำหรับผู้หญิง สำหรับกรณีผู้หญิงที่ได้ก็เพราะสามีเสียชีวิต มีองค์กรผู้หญิงมาเยี่ยมแต่ก็เงียบหายไป มีกลุ่มด้วยใจที่มาแล้วมาอีกก็รู้สึกดีใจ มีคนมาเยี่ยม ใส่ใจ"[42]

[42] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564

"ครอบครัวเท่านั้นที่ช่วยเหลือและสนับสนุน ไม่มีองค์กรใด ๆ มีแต่ทนายความช่วยเหลือเรื่องคดี และก็ ICRC มาช่วยเรื่องทางบ้านสามี ช่วยซื้ออุปกรณ์ขายของให้แม่สามีขายลูกชิ้น แต่ต่อมาแม่สามีเสียก็ยังคง มีรถโชเลย์ เจ้าหน้าที่รัฐ NGO ไม่มีใครเข้ามาช่วยเหลือ หลังจากสามีออก มาจากเรือนจำก็มีองค์กรด้วยใจที่สามีชวนไปเข้าร่วม เคยได้ยินที่เขาไป ช่วยเหลือคนอื่นแต่ไม่มีใครเข้ามาถึงเรา ก็มีเจอกลุ่มภรรยาผู้ต้องขังที่เรือน จำก็ให้กำลังใจกัน"[43]

ผู้หญิงยังคงถูกตีตราจากสังคมและชุมชนทั้งในแง่ของการละเมิดโดยสังคมมองว่า ครอบครัวหรือผู้หญิงที่ถูกดำเนินคดีเป็นผู้ร้ายและผู้หญิงถูกกดทับจากการที่ขาดผู้ปกครอง ตามหลักการศาสนาจึงถูกส่งเสริมให้หย่าขาดจากสามีหรือถูกดูแคลนจากสังคม และ การชดใช้เยียวยาไม่ได้มีโปรแกรมการฟื้นฟูสำหรับผู้หญิงที่สามีถูกละเมิดจากการกระทำของ เจ้าหน้าที่รัฐ

"มีคำพูดที่ไม่เหมาะสม จากชุมชน ชาวบ้านมากระแหนะกระแหน บอกว่าสามีอยู่ในคุกไม่มีวันได้ออกมาหรอก เลี้ยงลูกคนเดียวไป ชาวบ้าน บอกให้หย่ากับสามีส่วนมากผู้หญิงที่พูดแบบนี้แต่เราไม่เคยคิดเลย บางที ผู้หญิงก็พูดว่ามีเงินซื้อของให้ลูกเหรอไม่มีสามีแบบนี้ อยู่เป็นโสดนาน ๆ ทำไม ชาวบ้านจะกระแหนะกระแหนและพูดจาไม่ดีมากกว่าให้กำลังใจ"[44]

[43] สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2564

[44] อ้างอิงแล้วหน้า 29

VIII. บทเรียนและข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนในการชดใช้เยียวยา

องค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานกับผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดจากการกระทำของคู่ขัดแย้งพบว่า

1. ผู้หญิงส่วนใหญ่ประสบปัญหาการเป็นเหยื่อซ้ำซ้อน เช่น เธอต้องเหตุการณ์ความรุนแรงหลายครั้งหรือมักถูกคุกคามหลายครั้ง การชดใช้เยียวยาจึงต้องมีกระบวนการเฉพาะที่ทำให้ผู้หญิงสามารถเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตต่อไป

2. การศึกษานี้พบว่าผู้หญิงถูกละเลยในระบบการรักษา ผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงมักจะมีสิทธิได้รับการเยียวยามากกว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม กล่าวอีกนัยหนึ่งสมาชิกในครอบครัวที่ประสบปัญหาความขัดแย้งมีหน้าที่หลักในการดำเนินการแก้ไขและต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ตึงเครียดคือ ผู้หญิงในครอบครัวนั้น

3. กระบวนการฟื้นฟูเยียวยาส่วนใหญ่มาเครือข่ายที่เคยประสบเหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน และจากเจ้าหน้าที่แจ้งผู้ได้รับผลกระทบด้วยตนเองไม่ได้เกิดจากการให้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง

4. ผู้หญิงต้องการการเยียวยาสภาพจิตใจผ่านการบำบัดและการมีส่วนร่วมในการรักษาเพราะเธอตกเป็นเหยื่อของความขัดแย้งและได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ

ภาพที่ 3 บทเรียนกระบวนการชดใช้เยียวยาจากองค์กรภาคประชาสังคม

ข้อเสนอแนะ

ความต้องการเฉพาะของผู้หญิงที่ควรเพิ่มเติมในโปรแกรมการชดใช้เยียวยา

1. การสนับสนุนทางเศรษฐกิจทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่ผู้หญิงต้องการเพื่อเธอและครอบครัวอยู่รอด เช่น เงินทุนและการฝึกอบรม

2. จิตวิทยา: เพื่อนบ้านและระบบสนับสนุนทางจิตวิทยาเข้ามาเมื่อประสบกับสถานการณ์ใหม่ แต่หลังจากผ่านไปหนึ่งเดือนดูเหมือนว่าจะถูกทอดทิ้ง ควรมีโปรแกรมสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่องเป็นประจำเพื่อไม่ให้รู้สึกโดดเดี่ยวและถูกทอดทิ้ง

3. ความรู้เช่นเรื่องกฎหมายและวิธีการรับมือกับปัญหาทางด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการบังคับใช้กฎหมายพิเศษที่เกิดขึ้นผู้หญิงต้องการเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

4. วิธีการดูแลเด็กโดยเฉพาะทางด้านจิตใจและการสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวเมื่อเผชิญกับการละเมิด

5. การก่อเกิดเครือข่ายผู้เสียหายหญิงเพื่อสนับสนุนซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ ทั้งทักษะการใช้ชีวิต ทักษะการประกอบอาชีพและการให้กำลังใจและสร้างแรงบันดาลใจในการใช้ชีวิตต่อไป

IX. บทสรุป

การรับรู้ของสาธารณชนถึงผลกระทบจ่ากความขัดแย้งต่อผู้หญิงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดการตระหนักถึงความรับผิดชอบของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการชดใช้เยียวยาและควรจะเป็นส่วนหนึ่งในโปรแกรมการชดใช้เยียวยาสำหรับผู้หญิง ทั้งนี้กระบวนการชดใช้เยียยาควรมีการคำนึงถึงประเด็นดังต่อไปนี้

1. ยุติการตีตราและเพิ่มการรับรู้ให้กับสังคมเพื่อให้เกิดการสนับสนุนผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงและความรุนแรงทางเพศที่เกิดจากความขัดแย้ง
2. สร้างความเข้าใจถึงผลกระทบและบาดแผลที่ผู้หญิงต้องเผชิญในระยะยาว
3. รับฟังเสียงของผู้หญิงที่รอดชีวิตและการทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้รอดชีวิตเป็นกุญแจสำคัญพวกเขามีประสบการณ์และการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ในการออกแบบโปรแกรมการชดใช้เยียวยา
4. ผู้หญิงควรต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อสร้างชีวิตที่มีคุณภาพและเพื่ออนาคตของพวกเธอหลังผ่านพ้นเหตุการณ์ความรุนแรง
5. รัฐบาลและองค์กรภาคประชาชนต้องทำงานร่วมกันเพื่อช่วยเหลือผู้รอดชีวิตและสนับสนุนการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในชุมชน

นอกจากคำแนะนำข้างต้นแล้วยังมีคำแนะนำที่เฉพาะเจาะจงสำหรับผู้ปฏิบัติและผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนากระบวนการชดใช้เยียวยาผู้หญิงในพื้นที่ขัดแย้ง

1. การออกแบบโปรแกรมการชดใช้เยียวยาที่ละเอียดอ่อนทางเพศและการร่างกฎหมายที่ตอบสนองต่อเพศสภาพ

1) รัฐบาลต้องมุ่งมั่นที่จะผ่านกฎหมายว่าด้วยการชดใช้เยียวยาอย่างเหมาะสมและรับประกันการดำเนินการแม้ว่าจะมีการความคิดเห็นในเชิงลบจากสังคมก็ตาม

2) กระบวนการชดใช้เยียวยาทางปกครองนอกเหนือจากกระบวนการทางอาญาและ/หรือทางศาลแพ่ง มีความสำคัญ ในหลายกรณี ผู้รอดชีวิตอาจไม่ทราบตัวตนของผู้กระทำความผิดในอาชญากรรมที่เกิดขึ้นกับพวกเขา การชดใช้เยียวยาทางปกครองทำให้ผู้รอดชีวิตได้มีโอกาสรับรู้ความจริงและยังให้โอกาสผู้รอดชีวิตได้รับการชดใช้เยียวยา

3) คณะกรรมการซึ่งมีหน้าที่พิจารณาสถานะของผู้รอดชีวิตควรประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค รวมถึงแพทย์และผู้ปฏิบัติงานด้านสุขภาพจิต ภาคประชาสังคม ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เชี่ยวชาญผู้ที่รอดชีวิตจากความรุนแรงในสถานการณ์ความขัดแย้งและควรมีสัดส่วนทางเพศสภาพที่เหมาะสม

4) โปรแกรมการชดใช้เยียวยาควรมีการรับประกันว่าโปรแกรมต่าง ๆ จะช่วยสร้างความสามัคคีในสังคมและไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกในชุมชนระหว่างผู้รับผลประโยชน์และผู้ไม่ได้รับผลประโยชน์

1. การลดการตีตราผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในชุมชน

1) ทำงานร่วมกับเด็กและผู้ปกครองของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบเพื่อต่อสู้กับการตีตราที่แพร่หลาย ซึ่งอาจส่งผลต่อสภาพจิตใจ การสนับสนุนจากครอบครัวเป็นกุญแจสำคัญสำหรับผู้รอดชีวิตที่จะเอาชนะความกลัว ความละอายและบอบช้ำทางจิตใจ

2) ผู้นำศาสนาควรมีการแลกเปลี่ยนพูดคุยในชุมชนเกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศและกีดกันการเลือกปฏิบัติและการตีตราผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบและแสวงหาแนวทางให้การสนับสนุนพวกเธอ

2. การทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและองค์กรภาคประชาชน

1) รัฐบาลจึงต้องทำงานร่วมมือกับผู้องค์กรภาคประชาชนในการอุดช่องว่างเพื่อให้ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในพื้นที่ขัดแย้งโดยเฉพาะความรุนแรงทางเพศได้เข้าถึงการชดใช้เยียวยา

2) รัฐบาลและองค์กรภาคประชาสังคมควรทำงานร่วมกันในการให้คำนิยามของผู้หญิงที่รับผลกระทบจากความรุนแรงที่สอดคล้องกับความรุนแรงทางเพศภายใต้ความขัดแย้งตามการให้นิยามของสหประชาชาติรวมไปถึงการเฝ้าระวังสถานการณ์ การพิจารณาแนวโน้ม ผู้หญิงที่ตกเป็นเป้าหมาย และผลกระทบที่เกิดขึ้นเพื่อให้พวกเขาสามารถเริ่มวางแผนการตอบสนองได้

3. การตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบ

1) การชดใช้ควรจัดให้มีการดูแลสุขภาพและการสนับสนุนด้านจิตสังคมที่เข้าถึงได้ฟรีหรือต้นทุนต่ำ มีคุณภาพสูงและละเอียดอ่อนแก่ผู้หญิงที่รอดชีวิตและครอบครัวเพื่อเอาชนะการบาดเจ็บและผลกระทบทางกายภาพและจิตใจที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตในระยะยาว

2) ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบควรได้รับอำนาจให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ผ่านการฝึกอบรมสายอาชีพ การให้คำปรึกษา การเข้าถึงแหล่งทุนย่อย สนับสนุนการจัดตั้งและเข้าร่วมเครือข่ายธุรกิจ

3) องค์กรระหว่างระหว่างประเทศสามารถช่วยจัดหาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการส่งมอบบริการการชดใช้เยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาและดำเนินการตามความพยายามในการฟื้นฟูเยียวยา

4. การจัดทำฐานข้อมูลและการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อการแสวงหาความยุติธรรมและการเข้าถึงการชดใช้เยียวยา

1) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลและพยานหลักฐานการละเมิดที่เกิดขึ้นต่อผู้หญิงซึ่งพวกเธออาจไม่ได้รับการชดใช้เยียวยาในช่วงแรกของการถูกละเมิดได้แต่หากมีการพิสูจน์และเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่นำมาสู่การพิจารณาและทำให้ผู้หญิงเข้าถึงการชดใช้เยียวยาในอนาคตได้

2) องค์กรภาคประชาสังคมสามารถขับเคลื่อนร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้มีอำนาจตัดสินใจนำกลไกทางกฎหมายมาใช้เพื่อดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ผู้หญิงได้รับการชดใช้เยียวยาอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

ภาคผนวก
ภาคผนวก 1

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชดใช้เยียวยา

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 276 ระบุว่า "ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้ายโดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท การกระทำชำเราตามวรรคหนึ่ง หมายความว่าการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดย การใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง หรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกันต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความผิดระหว่างคู่สมรสและคู่สมรสนั้น ยังประสงค์จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติแทนการลงโทษก็ได้ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก และคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยาต่อไป และประสงค์จะหย่า ให้คู่สมรสฝ่ายนั้นแจ้งให้ศาลทราบ และให้ศาลแจ้งพนักงานอัยการให้ดำเนินการฟ้องหย่าให้"

มาตรา 277 "ผู้ใดกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาหรือสามีของตนโดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

การกระทำชำเราตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า การกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำโดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำกระทำกับอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น หรือการใช้สิ่งอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศหรือทวารหนักของผู้อื่น

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามได้กระทำโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันหรือได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ความผิดตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นการกระทำโดยบุคคลอายุไม่เกินสิบแปดปี กระทำต่อเด็ก ซึ่งมีอายุกว่าสิบสามปีแต่ยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กผู้ถูกกระทำนั้นยินยอม ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวจะพิจารณาให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กผู้ถูกกระทำหรือผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือจะอนุญาตให้ทั้งสองฝ่ายสมรสกันโดยกำหนดเงื่อนไขให้ต้องดำเนินการภายหลังการสมรสก็ได้ และเมื่อศาลได้พิจารณามีคำสั่งอย่างใดแล้ว ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ ในการพิจารณาของศาลให้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิดและเด็กผู้ถูกกระทำ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดกับเด็กผู้ถูกกระทำ หรือเหตุอื่นอันควรเพื่อประโยชน์ของเด็กผู้ถูกกระทำด้วย"

มาตรา 278 ระบุว่า "ผู้ใดกระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปีโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยบุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้บุคคลนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา 279 "ผู้ใดกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ผู้กระทำได้กระทำโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยเด็กนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้เด็กนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบห้าปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา 397 ระบุว่า "ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำในที่สาธารณสถานหรือต่อหน้าธารกำนัล หรือเป็นการกระทำอันมีลักษณะส่อไปในทางที่จะล่วงเกินทางเพศ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสองเป็นการกระทำโดยอาศัยเหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจเหนือผู้ถูกกระทำอันเนื่องจากความสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชา นายจ้าง หรือผู้มีอำนาจเหนือประการอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท"

พระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

มาตรา 4 "ผู้ใดกระทำการอันเป็นความรุนแรงในครอบครัว ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นความผิดอันยอมความได้ แต่ไม่ลบล้างความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น หากการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดอันยอมความได้"

พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544

มาตรา 17 ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหาย อันอาจขอรับค่าตอบแทนได้ต้องเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา18 ค่าตอบแทนตามมาตรา17 ได้แก่

(1) ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลรวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางร่างกายและจิตใจ

(2) ค่าตอบแทนในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย จำนวนไม่เกินที่กำหนดในกฎกระทรวง

(3) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการงานได้ตามปกติ

(4) ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ทั้งตามหลักเกณฑ์วิธีการและอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง คณะกรรมการจะกำหนดให้ผู้เสียหายได้รับค่าตอบแทนเพียงใดหรือไม่ก็ได้ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด และสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ รวมทั้งโอกาสที่ผู้สียหายจะได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่นด้วย

ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายซึ่งทำให้ผู้สียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ตามมาตรา 17 ได้แก่ ความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ความผิด

ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 276 ถึง มาตรา 287

ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต มาตรา 288 ถึง มาตรา 294 หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย มาตรา 295 ถึง มาตรา 300

กฎหมายพิเศษ

พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มที่จะตรวจค้น, เกณฑ์, ห้าม, ยึด, เข้าอาศัย, ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงสถานที่และที่จะขับไล่ (มาตรา 8) โดยบุคคล กลุ่มหรือบริษัทใด ๆ จะเรียกร้องค่าเสียหายและค่าปรับอย่างใดอย่างหนึ่งแก่จนท.ทหารไม่ได้เลย (มาตรา 16)

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

กฎหมายให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าวนายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการลัดขั้นตอนปกติ, มีอำนาจออกกฎหมายเพื่อบังคับแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน, และพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ต้องรับผิดตามกฎหมาย โดย มาตรา 12 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่คุมตัวผู้ต้องสงสัยได้ครั้งละ 7 วัน รวมกันไม่เกิน 30 วัน

พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร:

หมวด 1 ของพ.ร.บ. ให้อำนาจ กอ.รมน. อย่างกว้างขวางในการติดตาม ตรวจสอบและประเมินข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ หมวดที่ 2 ของพ.ร.บ. ความมั่นคงฯ หากมีการบังคับใช้ จะเป็นการให้อำนาจอย่างสมบูรณ์ของตำรวจแก่เจ้าหน้าที่ของกอ.รมน. อันรวมถึงอำนาจในการใช้กำลัง การจับกุมและควบคุมตัวบุคคล การตรวจค้นโดยมีหรือไม่มีหมายค้น การเข้าไปในสถานที่ใด ๆ ได้โดยเปิดเผยและไม่เปิดเผย และการตั้งข้อหาทางอาญา

ภาคผนวก 2

ประเภทผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์	องค์กร/พื้นที่
NGO - ภาคประชาสังคม		
NGO-เด็ก	2 พ.ย. 2564	Nusantara
NGO-สตรี	22 ต.ค. 2564	CIVIC WOMEN
NGO-เยียวยา	2 พ.ย. 2564	HAP
ผู้หญิงได้รับผลกระทบจากกองกำลังติดอาวุธ		
a.หญิงไทยพุทธ (2 คน)	3 พ.ย. 2564	อ.ปะนาเระ จ.ปัตตานี
	3 พ.ย. 2564	อ.ปานาเระ จ.ปัตตานี
b.หญิงมุสลิม (2 คน)	22 ต.ค. 2564	อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี
	29 ต.ค. 2564	ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.ปัตตานี
c. LGBTIQ (1 คน)	22 ต.ค. 2564	อ.ยะรัง จ.ปัตตานี

ประเภทผู้ให้สัมภาษณ์ (ต่อ)

ผู้ให้สัมภาษณ์	วันที่สัมภาษณ์	องค์กร/พื้นที่
ผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย		
a.ผู้หญิงในครอบครัวสูญหาย (2 คน)	13 ต.ค. 2564	ต.บางปอ อ.เมืองนราธิวาส
	2 พ.ย. 2564	ต.ป่าหวัง อ.บันนังสตา จ.ยะลา
b.ผู้หญิงในครอบครัวคดีความมั่นคง (2 คน)	13 ต.ค. 2564	ต.บางปอ อ.เมืองนราธิวาส
	19 ต.ค. 2564	ต.จวบ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส
c.ผู้หญิงถูกควบคุมตัว (3 คน)	19 ต.ค. 2564	ต.จวบ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส
	27 ต.ค. 2564	ต.ตันหยงลิมอ อ.ระแงะ จ.นราธิวาส
	27 ต.ค. 2564	ต.ตันหยงลิมอ อ.ระแงะ จ.นราธิวาส
d.ผู้หญิงถูกคุมขัง (2 คน)	27 ต.ค. 2564	ต.เฉลิม อ.ระแงะ จ.นราธิวาส
	27 ต.ค. 2564	ต.เฉลิม อ.ระแงะ จ.นราธิวาส
e.ผู้หญิงถูกคุกคาม (3 คน)	29 ต.ค. 2564	ต.กะรุบี อ.กะพ้อ จ.ปัตตานี
	2 พ.ย. 2564	ต.ท่าสาป อ.เมืองยะลา
	13 ต.ค. 2564	ต.ปะลุกาสาเมาะ อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส
f.ผู้หญิงในครอบครัวที่ถูกซ้อมทรมาน (3 คน)	29 ต.ค. 2564	ต.ท่ากำชำ อ.หนองจิก จ.ปัตตานี
	22 ต.ค. 2564	ต.เมาะมาวี อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
	5 พ.ย. 2564	ต.ยะหา อ.ยะหา จ.ยะลา

บรรณานุกรม

สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ สถาบันสันติศึกษา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2550). พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก 2547. สืบค้นจาก https://www.unodc.org/documents/southeastasiaandpacific/2009/02/TOC/14.2_Martial_Law_Act_B.E._2457.PDF/.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2548). พระราชกำหนดการบริหารราชการณ์ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2556. สืบค้นจาก http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%A1119/%A1119-20-2548-a0001.pdf/.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). พระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551. สืบค้นจาก http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%A1127/%A1127-20-9999-update.htm/.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2559). พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544. สืบค้นจาก http://web.krisdika.go.th/lawHeadContent.jsp?fromPage=lawHeadContent&formatFile=htm&hID=0/.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, เอกสารประกอบรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการวิสามัญ ติดตาม เร่งรัด ประเมินผลการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ วุฒิสภาด้านการเยียวยา.

สำนักข่าวอิศรา(2555), เคลียร์ปมสงสัยเยียวยาเหยื่อไฟใต้...ถึงไหน เท่าไหร่ อย่างไร, จาก https://isranews.org/content-page/67/5312.html/.

BBC News Thai (2018), ชายแดนใต้ : ชาวบ้านหนองจิก ปัตตานี ขอความโปร่งใสกรณีทหารพรานล่วงละเมิดเด็ก ป.6, จาก https://www.bbc.com/thai/thailand-45979160/.

MGROnline (2563), สานต่อภารกิจฟื้น “วัดร้าง” ในชายแดนใต้ คือการสร้าง “ความมั่นคง” ในพื้นที่ปลายด้ามขวาน, จาก https://mgronline.com/south/detail/9630000018010/.

โพสต์ทูเดย์(2553), เมียอดีตทนายสมชายร่วมรำลึก 6 ปีตากใบ, จากhttps://www.posttoday.com/social/local/45802 สืบค้นล่าสุดเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2564

มูลนิธิผสานวัฒนธรรม(2563), สี่ปี เสียงสะท้อนจากการรอคอยที่ไร้จุดสิ้นสุด เมื่อไร้ พ.ร.บ. ทรมานและอุ้มหายและบุตรชายที่ไม่มีวันหวนคืน กรณีนายฟาเดล เสาะหมาน, จาก https://crcfthailand.org/2020/08/30/.

ชมรมพ่อบ้านใจกล้า Butler's Club(2563), จาก https://www.facebook.com/ming.fiir/posts/286118866915513/.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้, จาก https://www.kayuboko.go.th/datacenter/doc_download/a_120712_144613.pdf/.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2555), ระเบียบคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้, จาก http://sbpac.go.th/wp-content/uploads/2017/11/orderyeawya2555.pdf/.สำนักกรรมาธิการ 2

Amnesty International Thailand (2021), "ความรุนแรงทางเพศที่ฉันต้องเผชิญ". จากhttps://www.amnesty.or.th/latest/blog/885/.

Busayapa Srisompong (2021), "Thailand Individual Submission to the UN Universal Periodic Review 39th Session of the Working Group: Women who are subjected to male violence in intimate relationships", จาก https://www.sherothailand.org/post/individual-submission-to-the-un-upr-on-domestic-violence-against-women/.

Cambridge University Press (2016), Religion and Nationalism in Southeast Asia จาก https://doi.org/10.1017/CBO9781316711811.006 หน้า 99 - 134/.

Human Right Watch, (2007) “It Was Like Suddenly My Son No Longer Existed” Enforced Disappearances in Thailand’s Southern Border Provinces, https://www.hrw.org/reports/2007/thailand0307/index.htm/.

International Crisis Group, Southern Thailand: InsurgencyNot Jihad, (2005) จาก https://www.crisisgroup.org/asia/south-east-asia/thailand/southern-thailand-insurgency-not-jihad/.

Islamic Human Rights Commission, (2547), A Brief Introduction to the Malay Kingdom of Patani. จาก https://www.ihrc.org.uk/publications/reports/6750-a-brief-introduction-to-the-malay-kingdom-of-patani-1/.

Paul Chambers และคณะ (2019), Introduction: Conflict in the Deep South of Thailand: Never-ending Stalemate?, จาก https://www.researchgate.net/publication/346792448_Introduction_Conflict_in_the_Deep_South_of_Thailand_Never-ending_Stalemate/.

United Nations Peacekeeping (2017), CONFLICT-RELATED SEXUAL VIOLENCE, จาก https://peacekeeping.un.org/en/conflict-related-sexual-violence/.

Unite Nations, (2014), GUIDANCE NOTE OF THE SECRETARY-GENERAL Reparations for Conflict-Related Sexual Violence. จาก https://digitallibrary.un.org/record/814902?ln=en/.

Unyanee Vichaikul (2017), "Legal Proceeding Against the State Officials Under PACC: A Case Study on Section 30 of Executive Measures in Anti-Corruption Act B.E. 2551 (2008)", จากhttp://libdoc.dpu.ac.th/thesis/Unyanee.Vic.pdf/.

กลุ่ม
ด้วยใจ